EL POBLE CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 10 DE JUNY DE 1905

ANY II * * BARCELONA * * NÚM. 31

PREU D'UN NUMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

El contagi de la brutalitat

Els fets son sempre iguals. Com un llunyà retrò de la bomba matexa, la noticia sona entre la multitut del passeig y els cafès: a París s'ha comès un atentat contra Alfons XIII. Com casi sempre, la bomba no ha ferit a la persona contra qui fou llensada. Els extraordinaris dels periòdics s'improvisen, la gent s'arremolina per carrers y places, els crits dels venedors s'escampen pels quatre vents. Y plouen telegrames, l'indignació desborda per tot arreu, tothom se creu obligat a fer constar la séva protesta, com si la abstenció en aquets cassos fos una complicitat ab el criminal. Y una volta més la vella ferocitat de les cavernes, l'instint brutal y sanguinari ressurt sota la crosta de l'home de les ciutats. ¿Quin càstic hi ha pera el vil assessí? No hi ha torment capàs d'expiar la séva acció. Es precís recomensar la repressió forta, caigui el que caigui, encara que pagui qualque ignocent pels pecadors! Els anarquistes estàn fora de la llei. Els séus crims son aberracions de la natura humana. No 's comprenen. Hi ha que cassar com a feres aquestes gents!

* * *

Y en mig del chor d'imbecilitats y canibalismes, crudeltats y bestieses, vera deshonra de les nostres societats, s'eleva, pera l'home qui conserva la séva humanitat entre les turbes, s'eleva serenament en el fons de la conciencia la visió terrible.

Ah, aquest nou esclat de les ires ocultes! Aquest nou anell de la cadena sens fi de *vendette*, guerra a mort, competencia de brutalitat entre un Mon y un Anti-Mon, repressalíes esglaioses y eternes, lluita de sang entre el patíbol y la dinamita! Es la nostra tragedia, y no 's veu encara el séu final lliberador. Ni una aura de ver cristianisme passa sobre les nostres generacions cristianes. La sang es axuta sobre la Montanya. Les Cinc Ferides son closes. La Redempció es fallida. Res queda ja. La Fe es prostituida. L'Esperansa ha esdevingut afany de menjar la carn del veí o del germà pera no ésser menjat per ells. La Caritat es l'anell de Policrates, llensat a la mar com un conjur contra les divinitats avernals, a fi de que no ens forcin a la compensació justa, aimada dels déus.

Y vetaquí que, sobtadament, l'Avern conjurat se rebela com un volcà y les compensacions se restablexen per la violencia. La sang corra ab esglaioses torrentades. Y la brutalitat plebeia, com una peste primitiva, s'encomana als poderosos, cega de mort els governaments, calciga ab sos peus vermells de matansa les pobres lleis confegides treballosament per incomptables generacions y centuries; en les cel-les dels castells maleits, ressurgeix el torment, y remats de víctimes (ignocentes? culpables?) cauen en els fossos sinistres, sentint sobre el séu front, aont encara no es axuta la darrera suor del jornal, la futura auriola de martres, y suscitant ab la séva sang d'esclaus, generacions de venjadors y de futurs sacrificats.

Oh, el regicidi! El regicidi es tant vell com el mon. La primera gesta de les lliberacions fou un regicidi. Els primers hèroes de casi totes les epopeies nacionals son regicides, matadors de tirans o de capdills dominadors. A Israel se digueren Aod y Jahel. A Atenes, Harmodi y Aristogitó. A Roma Muci y Brutus, Macró y Chereas. Tots els fanatismes, religiosos, polítics, socials, els produiren qualque día. Mariana els aprovà en un llibre famós. Y quan els pobles sentiren la propia personalitat, foren també regicides a la hora que 'ls va convenir. Cromwell, Robespierre, Juárez, son concrecions genials del regicidi colectiu.

Verament. Tal es un dels privilegis més alts dels monarques. El privilegi de morir per el poble, passant a l'historia ab un bell geste, ja pagant els propis crims y les propies tiranies, com els emperadors romans, ja com a grans víctimes, de les intolerancies vensudes, com Enric IV, ja com a *bocs emissaris*, qui rescatin ab la propia sang les horrors seculars de llur trono, com Luis XVI...

Y el regicidi anarquista 'ls dignifica encara molt més. Ja no 's tracta de vèurehi la representació visible de les nacions, y de ferir en llur cap la corrupció dels sistemes y governaments. El dret divi o l'irresponsabilitat augusta els posen per damunt de tot y en fan imatges, senyeres o ídols pera la multitut incapàs de tot homenatge a lo que no sía fórmula o cosa material. La multitut comprèn vagament que, tot adorantlos, s'adora a sí matexa. Quan se visiten uns als altres, en l'abràs que 's donen s'abracen dues histories, dues nacions y dos pervenirs. Les aclamacions que reben no van a ells, personalment indignes de tanta honor, sinó als pobles qui s'acumulen darrera ells, a la suggestió escenogràfica de les corts y seguicis qui els envolten, y a l'etern prestigi de la forsa sobre el remat de les grans multituts, nascudes pera obeir. Per això també quan el pas d'aquells corteigs provoca en el cor impulsiu dels despitats les agressions fulminants y esglaiadores, l'ofensa s'endressa també a la massa amorfa y policèfala qui encarna essencialment en aquelles figures idolàtriques. El llibertarisme, en les séves més horribles obres, va ferir a les multituts innominades a l'etzar de llur pas en els carrers públics, fiant a la casualitat l'elecció de les víctimes, agredint en bloc, perque les séves venjances no anaven contra un home, sinó contra la comunitat indefinida de tots els homes. Y quan un día va recòrrer altra volta al vell regicidi, ¿no es veritat que pera tothom aquest cambi de procediment va ésser motiu de secreta, dissimulada y egoísta satisfacció, ja que 's molt més agradable ésser assessinat en imatge, com els judaisants fugitius, que sufrir en cap propi les expiacions?

La generació de l'atentat de París en l'ànima del qui 'l va cometre es una cosa clarissima. Aquell jove rei era aleshores Espanya, l'Espanya sinistra de la tradició inquisitorial ressucitada de Montjuic y Alcalà del Valle. Passant entre el bull de les apoteosis oficials, a la metròpoli europea desde aont se difonen totes les idees mares, motrius del mon actual, la séva representació contrastava cruament. El retrò de les fusellades, el plany de dolor dels torturats, les imploracions de venjansa, havien de ressonar ab més vivesa que mai en l'esperit del terrible desconegut. L'imatge de l'odiosa fortalesa devía alsarse com en un llunyedar de mal somni. La provocació natural del corteig magnific s'enconava ab el recort y la suggestió de les atrocitats llegendaries. Y la bomba esclatà.

Ah, aquesta bomba, no l'ha posada certament l'autor per son propi impuls, per sa única y reflexiva volició! Vosaltres, els incapassos de pietat, els qui haveu instituit l'horror de la repressió cega davant l'horror de la cega agressió; els qui haveu confós la investigació de la culpabilitat ab el càstic del crim; els que haveu pronunciat de nou els mots aborribles de Caifás: *es útil pera la salut del poble que aquest just mori;* els que haveu perdut el dret de separar d'entre vosaltres els assessins perque os haveu contagiat de llur selvatgería y haveu imitat com a simis llurs malifetes, els que no haveu comprès que l'únic dret de les societats que reprimexen, s'apoia en la propia superioritat moral sobre els reprimits, y 's pert quan els poders recorren a l'acte mateix que volen castigar; els que haveu repetit aquella famosa incongruencia: *fora de la llei*, a proposit dels que cauen precisament sota la llei penal; vosaltres, gent de la dreta y se l'esquerra, els que ens haveu deshonrat davant el món en cada un d'aquets grans moments en que 's mostra a la llum, el baix fons de les conciencies y la modalitat secreta de les ánimes en el moment de Montjuic com en el moment de Cuba y Filipines, ¿no sentiu tots la vostra complicitat en el crim de París? Aquest crim es la fallida de la vostra obra; y dins la seva odiositat, haurem de proclamarlo benfactor si senyala el terme de la feresa d'uns y altres, la fí d'aquexa rivalitat brutal entre les dues besties, que com un contagi de mort ha assolat per tant temps el nostre mon.

GABRIEL ALOMAR

*** *Sovint hi ha antinomia entre el progrés de la societat y el progrés de la conciencia individual. Però quan el progrés de la societat està en contradicció ab el del individu, no es més que una apariencia de progrés: es un progrés fals y efímer, sovint una reculada. La societat tendeix a tancar l'individu dins les malles de les séves institucions estacionaries. Es essencialment missoneista y antiprogresista.*

La conciencia social, que tot ho mira baix el concepte estático, o siga dels interesos immediats del grupu, es forsosament opressora y limitada; la conciencia individual, que en ella matexa concentra les influencies intelectuals y morals que componen aquet dinamisme social que's desenrotlla de generació en generació, té davant séu ilimitats horitzons. Ella es la mare del Ideal, la llar de llum y de vida, el geni de lliberació y de salut.

Jordi **Palante**

Més sobre 'ls «Monstres en l'Art»

Parlemne encara d'aquest llibre. La séva consideració es ben feconda en idees.

Dic la séva consideració, y no la séva lectura, perque 'l text dels «Monstres en l'Art» resulta, val a dirho, d'una imbecilitat perfecta. Certament, no 's troben gaires autors que portin tan poc amor com l'autor d'aquest llibre o la materia de que tracten. Y, es clar, a amor escassissim, comprensió nula. Pera que les coses ens entreguin el séu secret cal que fortament ens interessèm per elles. ¿Còm voleu, per exemple capir de l'ànima d'aquesta Edat Milja, que Verlaine va anomenar, ab adgectius lluminosos enorme y delicada, *si no l'aimeu forsa... o no la odieu forsa, que pel cas val lo mateix? Aduc els patòlegs posen amor en les malalties, materia de sos estudis. «¡Oh, quin bell cas!», entendreu exclamar als metges. Mr. Valton, l'autor que dic, mai sab exclamar, sincerament y ab tot el cor: «¡Oh, quin bell monstre!»*

S'endevina a cada pas en aquest Mr. Valton una preocupació pedantesca y falsament clàsica de Professor de Belles Arts. Sembla que toleri *'ls monstres, y posi son ideal en que siguin la menor cantitat de monstres possible. Axis, ell, que no manifesta ressentir cap emoció davant aquesta concepció torbadora de la Esphinx (de la qual el meditar la construcció orgànica m'omple an a mi d'una sorda y misteriosa pór* que m'ha tret el dormir més d'una nit y més de dues); *ell, que s'atreveix a dir que de la visió del home a cavall va nexer l'idea del Centaure, quan, provablement, en bons principis científics degui afirmarse lo contrari, es a dir, que l'idea y la necessitat de muntar cavalls van venir a l'home per l'existencia positiva dels Centaures; ell, que, ab un sol capitol negligent despatxa tot l'art gòtic, té, en cambi, paraules d'elogi, pera 'l Pegàs de Rubens, pera aquella caricatura* sacrílega *del Pegàs, en que l'habilitat del pintor ha consistit en fer aparexer les ales, no com a formant part naturalment del cavall, més com a ornament luxós afegit a la sella!*

Ell, Mr. Valton, ab la séva suficiencia del més barato sentit comú, assegura formalment que «mai han existit Centaures». Y jo al llegir axò evoco sense voler l'extranya sensació de fraternitat, de pietat y aduc... de remordiment *(¡oh, Tenebres!) que s'ens filtra dins l'ànima a la vista d'aquells miserables Centaures que pinta Frantz Stuck; y a la memoria mia retorna una certa historia que en certa ocasió va contarme un jove poeta sud-americà.*

Diu que en una granja de la séva terra (l'Argentina crec), els habitants feia nits que 's despertaven pels clams del bestiar, que gran part d'elles les passava ab senyals de gran inquietut.

Alarmats, van decidir passar una nit al aguait pera veure de què provenia aquella por estranya... Després de moltes hores d'espera, van ovirar una mena de cavall salvatge que, al lluny, galopava furiosament en folla carrera, y a quina aproximació les besties daven indicis de profundissim terror... Va sonar un tret, un altre... Y el cavall va caure, llensant en la caiguda, entra la pau de la nit tranquila, un clam de veu humana .. *Els cassadors s'hi atansaren... El cap de aquella bestia salvatge (cap que 's conserva ara en un Museu), era un cap d'home; el séu rostre era format a la noble imatge del vostre, del méu, y del de Jesús, nostre Salvador...*

Impresions d'un de fora

I

Diu l'arquitecte Van Oberstraten: hi ha persones a qui sols interessen les coses materials, d'altres porten llurs afanys vers les coses que 's mengen y beuen, n'hi ha que no més s'interessen per lo que 'ls fa riure.

Nosaltres, la gent de l'art de la pedra, casi tots veièm les coses baix el punt de vista de les feines que 's poden apamar, però les nostres coses son tan representatives de maneres de ser personals y colectives que un hom, no sent sort o curt de vista, per entusiasta que sía de la línea y la euritmia ha d'escoltar els raonaments qu'espliquen els obgectes elaborats fentse carrec dels còms y dels per què de llur crescuda.

D'ensà que soc a Barcelona, aont he tornat per lo molt que la vostra ciutat m'es grata, han destorbat exa vegada la meva deliciosa tasca d'estudiar lo bo qu'aneu fent una llei de ciutadans que altres vegades no piulaven. Semblen folls, per ells tot es llot y bruticia, res fa goig, res de lo que significa vida real els emociona, tot lo que senten son recanses vanes per coses que 'ls semblen hermoses perquè son passades, tot lo que diuen son improperis contra homens y fets que, dominats per lleis inflexibles, han resultat lo que la llógica dels fets anteriors comandava y quan dexen de parlar d'hermosures ja llunyanes sols troben com remei a mals presents combinacions expressades en termes d'un mal humor tan evident que sopten fins als que si parlessin agradablement potser els seguirien. Tot se'ls torna fer empelts de coses caduques, en altres que encara no han brostat concretant llurs desitjos de feina nova en disquisicions sobre'l grupu A que deuría combatre al grupu B o el grupu C que deuría unirse al grupu H pera realisar unes maniobres que segons ells deurien Regenerarvos!..

De veres fan llàstima. Llàstima y nosa. Son una verdadera brossa al ull, una mena de romàntics que s'amoínen y amoínen als altres per coses que 's fan soles, car això del *regenerar* o sía generar novament, d'un modo o altre, ab genitors aris o semites, fenicis o berbers, grecs o romans s'está fent hi ha bella estona...

Vull creure que afortunadament per vosaltres, exa malura de regeneradors serà una *passa*. Passa que per altra part m'explico per l'irritació causada en la llaga oberta que portavau d'ensà dels destorbs de Cuba, exasperada fins al desfici per la brutal cínica agressió dels americans a Filipines... però si l'irritació es comprèn per lo llegítima; lo inesplicable son les afirmacions gratuites de que ningú de vosaltres sap res, ningú de vosaltres val res, tots sou mig morts.

Si 'l regenerador se limités, estudiant lo present, a deduirne millores, estaría en lo just y la séva feina fora lloable, però lo trist per qui vos estima es sentirlos afirmar coses injustes, denigrants; exageracions que son ridícules y sobre tot falses. Els ho he provat de paraula obgectantlos a ells matexos, cent vegades, que *tothom* vol dir molta gent y diéntloshi formalment, sense crits ni moviments convulsius, he vist que desseguida plegaven veles, reculaven, fent *distingos* que reduien llur *tothom*... a què sé jo? a vostres marins de guerra, á vostres diputats a Corts, a vostres militars, al clero, o de una manera vaga al Govern!.. Lo cual es no dir res perquè de govern a Espanya n'han sigut homens de tots els ordres, ducs y comtes, gent del poble, llegistes, militars, gent de ciencies, nullitats, homens de diner, altres sense fortuna.

Per mi la mena de prurigo de regeneració que atormenta desde'l sociòlec mes instruit fins al més insignificant soci d'Atheneum no es més que desconexement absolut de lo que valeu unit a una mena de modestia-orgull o d'orgull-modestia altament complexe, car el mateix regenerador que us sostindrà a peu y a cavall, per escrit y de paraula que tothom es nesci o per lo menos inútil (lo que sembla modestia) desde l'interessant y illuminat D. Joaquím Costa, fins a l'erudit y tristot D. Ricardo Macias Picavea, el ben intencionat D. Basilio Paraíso y els innombrables escriptors de diaris, discursaires de Societats y Academies si li obgecteu que essent tothom tan poca cosa, es ben de doldre qu'ell tan conexedor de les deficiencies dels altres no ajudi al bé comú, acollantse al carro de l'Estat, vos respondrà ab un urc molt orgullós que perqui el preneu; qu'ell dona el séu parer però que no vol ser res, que tots los que briguen puestos son uns tals..! De manera que lo més clar de llur conducta es que están malhumorats y no volen dirne la verdadera causa, causa que per nosaltres estrangers es facilíssim de adivinar: recansa de formar part d'un Estat en els dominis del cual el sol se pon a l'hora d'anar a joca les gallines, tenint els regeneradors la deria de no volerse persuadir de que per allargar una mica les postes de sol, o al menys pera fersе la consoladora ilusió de que s'allarguen no més hi ha un remei, un tot sol: enraonar menos y treballar més.

Fer feina, tanta y tan ben feta com possible sía, no contentarse del vostre funest «ja pot anar», «ja ho farem demà».

Fins en les coses nostres, en els assumptes de treballs urbans, els vostres regeneradors se tornen roigs de indignació al sentir dir a un modest arquitecte flamand que per aquí un o altre deu tenir capital sobrer, perque per un regenerador es axiomàtic, que a més de no ser ningú res, ningú té un cèntim. Això se 'n va ¡estèm perduts! «*el país está á dos dedos de su pérdida*» com diuen a can Brusi, «seguint axí haurà de venir...» no diuen quí. El *papu* provablement o molts papus, que fins admetent que vinguessin, es el destí dels pobles, l'anar d'una banda a l'altra; fins admetent que vinguessin, modelats per la forsa del vostre terrer, encunyats novament per la potencia vital dels elements en que viviu se tornaríen lo que sou vosaltres, com vosaltres no sou lo que eren els vostres genitors, aquelles gernacions de fenicis, romans, goths, berbers, mauritanis, jueus y conversos de qui sou descendents. Treballeu y fora! dexeuvos de cabories, que després de tot, ningú se 'n portarà les vostres montanyes tan sanitoses, ni les vostres planes tan axutes, ni els vostres rius tan poc caudalosos y causa principal de la vostra manera de ser. Treballeu y fora! lo essencial es conservarles exes montanyes, treballarles per dins y fora; regarles exes planes, regarles y llaurarles; aconduirlos exos rius, endigarlos y sangrarlos; lo del sol, que si 's pon més tart o més d'hora no es més que vanitat, orgull escarnit, romanticisme de forma y potser una miqueta de desarreglo hepàtic, car es facilíssim constatar que tots els més *reconsagrats regeneradors* son gent magre y groguenca, ho veuen tot enterbolit per mor dels sucs que 'ls destila la víscera malalta.

Que 's cuidin la salut corporal, que visquen en pau anímica, ni *envidiosos* ni *envidiados*, que síen indulgents pels altres, severíssims per ells matexos y ja està feta la Regeneració.

J. PIN Y SOLER

LITERATURA

L'home y la formiga

Apòleg primitiu

Quan l'home vingué a la terra de segles que 'ls animals ja hi vivien, cada un segons el séu natural y sense reconexe mestre ni senyor de cap mena.

L'any no tenía aleshores més que una sola estació, la qual sobrepujava en benignitat a la més hermosa primavera. Tota la terra estava coberta d'arbres que prodigaven quatre vegades l'any llurs flors als papellons, llurs fruits als aucells del cel, y sota dels quals s'estenia immensa y rica pastura, perdurablement tendra en la séva ufanosa verdor, que les besties de quatre potes, grans y petites, tenien treballs a poderne escapsar la luxuriant abundancia.

En aquell temps el sòl era pla y vuit, com si acabés de sortir de les mans d'un torner; encara no havía sigut capgirat pels tremolins de terra, ni remogut pels volcans, ni escorrencat pels diluvis.

No hi havía cap d'aquests llocs aspres que fan venir tristos pensaments, com no hi havía tampoc d'aquestes necessitats devoradores que engendren les passions ferotges. Les besties feres y dolentes eren també desconegudes. Per tot lo que 's sentís una ànima, era llavores un goig el viure. ¡El mon era tan hermós abans de que l'home hi hagués posat els peus!

Quan l'home vingué a la terra, nú, inquiet, poruc, però ja envejós, ple de ambició, impacient de poder, els animals sel miraren ab estranyesa, feren vores davant séu y el dexaren passar. L'home cercà de nit un lloc solitari; les antigues histories conten que una femella li fou donada durant el séu son; tota una rassa sortí de la parella, y aquesta rassa, envejosa y poruga, tant com era feble, se reclogué en sos dominis, desapareguent llarg temps.

Un día, per fi, l'espai que ocupava no li abastà pera mantenirse. L'home feu fugitives sortides entorn pera sorpendre l'aucell en el niu, la llebra en son jas de nit, el cabrit en les séves bardisses, el cervo sota de les grans boscuries; sels emportà pantejants al fons del séu cau, va escorxarlos sense pietat y en menjà la carn y la sang.

Les mares foren les primeres d'adonarsen. Per primera vegada va sentirse en la boscuria una immensa remor de gemecs, que a res podía compararse, per no ésser conegudes encara les tempestes.

L'home estava proveit d'una facultat especial, o, per dirho ab més justesa, Déu l'havía condempnat, entre totes les séves criatures, a patir d'una xacra propia de la séva malaurada especie: era inteligent. Ben aviat pressentí que 'ls animals, irats, devindrien perillosos pera ell. Aleshores inventà paranys pera agafar an els imprudents y als tontos, esqués pera enganyar als febles y armes pera matar an els forts. Com sobre tot volía defensarse, se voltà de parets y de estacades.

Crexent de día en día 'l nombre dels séus fills, feu pensament d'enlairar llurs hostatges per damunt el sòl de les baxes terres. Bastí estancia sobre estancia, contruí les primeres cases y fundà la primera ciutat, la qual els grecs anomenaren *biblos*, per alusió al nom de *biblon* que donaven al llibre, volent, sens dubte, representar en una sola paraula la causa original de totes les calamitats del mon. Aquesta ciutat fou la regina dels pobles.

Ab tot no se sab res de la séva historia, sinó que ella vegé dansar els primers histrions, proveir la primera carnicería y axecar el primer patíbul.

Els animals s'esfereiren d'aquesta rassa enemiga que havía inventat la mort; car, abans d'ella, la fi de l'existencia no passava sinó que per lo que es realment, un son més llarg y més dols que l'altre, que arribava a son terme degut y que cada especie anava a fruir en un lloc retirat quan li tocava 'l torn, el día marcat per la naturalesa.

De l'adveniment de l'home que tot era una altra cosa. L'anyell no comparexía al bel de la mare que 'l cridava, y quan aquesta cercava retrobar el séu rastre pels borrallons de llana escampats en el sòl, flairava sang damunt l'herba allí ont ell havía dexat de pasturarla.

Y la mare es deia: L'home ha passat.

Els animals tingueren un ajust pera posar remei a les desgracies que ocasionava aquell nou hoste de la creació, destinat per un instint fatal a torbarne l'armonía. Y com les idees més indulgents predominaven sempre en el sensat concell d'aquelles reunions ignocentes, feren determini de transmetre a l'home una embaxada, escullint com missatgers, entre 'ls més intelligents y més graves, l'elefant, el cavall, el bou, el falcó y el gos. Se comanà an aquests notables personatges d'oferir al vingut de nou la dominació de la meitat del mon, ab la condició de que s'hi tancaría ab la séva familia y que dexaría d'esfereir als altres sers vivents ab sa vista menassant y les séves sagnantes excursions.

— Que visqui — digué 'l lleó — però que respecti nostres drets y nostres llibertats, si no vol que provi sobre d'ell, com ell ho ha fet sobre nosaltres, la potensa de les meves urpes y les meves dents. Es el millor determini que pot pendre, si mira la meva forsa; car totes les miserables aventatges que ha usurpat fins ara, se fonamenten en artificis indignes de la séva valentía.

Y al mateix temps el lleó aprengué de bruelar y va fuetejarse les costelles ab la cua.

— Ell no té cap aventatge que nosaltres no posseim pla mellor — digué l'isart. — Inútilment s'es fadigat en voler perseguir el més tendre dels meus petits, aquell quina testa no sobrepuja de les més modestes brugueres, y l'he vist caure, pantejant y burlat, després d'algunes desgraciades tentatives.

— Jo bastiré, com ell — digué 'l castor — cases y ciutats quan me plagui.

— Jo li oposaré la meva corassa que no tem les séves escomeses — digué 'l rinoceront.

— Jo m'enduría, si 'm vingués de gust, els nats de nou dels brassos de llurs mares, — digué 'l voltor.

— Ell no 'm seguirà pas dintre les aigues, — digué l'hipopòtam.

— Ni a mi per l'espai, — afegí 'l reietó. — Jo soc feble, però tinc ales.

Els embaxadors, imposats de les intencions d'aquells que 'ls enviaven, se dirigiren a l'hostatge de l'home que ja els esperava y s'era posat en mesura de rèbrels.

A l'arribada va acullirlos ab aquella traidoria d'afalac y fingiment que després ha sigut anomenada urbanitat.

L'endemà posà una caputxa al falcó, una brida al cavall, un jou al bou, ceps a l'elefant y s'enginyà a bastir sobre la séva esquena una torre pera la guerra. Fou aquell día que aquest mot execrable sigué inventat.

El gos, que era del séu natural peresós, golafre y covart, s'agegué als peus de l'home, llepant indignament la mà que havía d'encadenarlo. L'home 'l adjudicà prou menyspreable pera devenir el séu complis. Però, per dolent que fos l'últim dels animals creats, com que si més no tenía qualque boirós sentiment del bé y del mal, imprimí al nom del séu vil esclau un etern segell d'infamia que no s'ha esborrat de cap llengua.

Acabades aquestes conquestes s'entregà enardit al crim, per la facilitat de comètrel. Feu estat del cassar y de la guerra, inondà de la sang dels animals l'enriolada vestidura de les prades, y ni als séus germans ni als séus fills no perdonà la séva rabia. Era treballat un metall feridor que travessava les carns, y li donà ales guarnintlo ab les plomes dels aucells. No 's descuidava en tot aquest temps de voltarse de noves fortaleses y els fills que sortien del monstre anaven més enllà a construir d'altres ciutats y a cometre d'altres malifetes.

Y per tot arreu allí on l'home arribava la creació esclatava en dolorosos alirets.

Fins la matexa materia inorganisada semblà sensible a l'angoxós desamparo de les besties. Els elements se desencadenaren contra l'home, ab la matexa furia que si l'haguessin pogut conexer. La terra, que havía viscut encara tan tranquila en la séva magnificencia, fou incendiada per soterranis focs, fulminada per les exalacions de l'aire y negada per les aigues del cel.

Y quan el fenomen havía passat, l'home se trobava peu dret.

El petit nombre d'animals que s'eren escapat d'aquets desastres, y no formaven part d'aquells que l'enemic comú havía sotmès, no vacilaren en sustreures al séu perillós veinat per tots els medis que'ls donaven llur instint y llur experiencia. L'àliga, contenta d'haver vist axecarse rocams inaccessibles, se afanyà de colocarhi son niu; la pantera se refugià en les forestes impenetrables; la daina en els sorrals movedissos que haurien fàcilment empresonat peus menys ràpits y lleugers que'ls séus; l'isart en les franges blavoses de les eternes congestes; l'hiena en les sepultures. El licorni, l'hippogrif y el dragó feren tant de camí que, d'allavors ensà, no s'els ha tornat a veure. La veu general en Orient es que 'l grifó anà d'un vol a amagarse en la famosa montanya de Kaff, que es la cintura del món, y que els navegants busquen encara.

L'home creía haver dominat tot lo demés. Y fou content.

CARLES NODIER

(Acabará)

Les forces catalanes

La mort den Silvela portarà perjudici an En Dato, benefici an En Maura.

Aspirava En Dato a la Presidencia del Consell de Ministres, y comptava, pera la realisació del seu desig, ab el aussili y l'influencia den Silvela. No té condicions pera tant, ni hauría desempenyat un bon paper ni davant d'un grupet de Ministres de menor quantía; però hauría lograt, ab l'apoio del home dèbil que era En Silvela, la satisfacció de la séva vanitat inconcebible.

La mort den Silvela ha vingut a marcir aquexes esperances, y a lliurarnos a tots d'un nou ridícol.

La fortuna es pera En Maura. Li va a les mans, ni ben guanyada ni merescuda, l'herencia den Cànovas. Ahir liberal, avui aliat dels conservadors, demà quefe d'aquets, podrà fruir les ventatges y els aneis de la direcció del Estat, sense patirne les fatigues y les penes, perque aquestes solzament se produexen an els homes notoriament superiors.

En Maura triomfa. Es l'estatista improvisat d'una nació decadent y miserable. Es l'orador d'un estèril Parlament de discursaires. ¿Qui com ell pera encarnar una monarquía en positiu agotament y un règim que ha de desaparexe? ¿Qui com ell pera donar ilusions als inconscients y curts de vista, pera despertar a una fe insòlita les classes neutres, y pera fer persistir l'eufemisme de la civilisació espanyola?

No cal demanar al nou quefe dels conservadors, associats a les classes neutres, ni el vigoros esfors d'una gran inteligencia y una potent voluntat, ni l'enlairat desig de dexar del séu treball un rastre històric. El séu pensament y la séva activitat no se aplicaràn segurament ni a la millora de les condicions econòmiques y financieres, ni a la iniciació d'una cultura social digna d'aquet sigle, ni a corretgir les deficiencies y els abusos evidents en tota la vida y totes les funcions del Estat: s'aplicaràn a contrariar els impulsos autonomistes progressius, deslliuradors de Catalunya, a la creació d'un partit catòlic funest pera la religió y la societat, y a accentuar la preponderancia de les forces reaccionaries y atàviques d'Espanya.

Estudiant serenament els moments actuals, no 's troba motiu ni raó pera cap esperansa. Es evident que l'Estat està desfentse, minat per vicis seculars, corcat per l'impotencia. El sostenen governants sense capacitat y sense ideals, homes que viuen al dia. Es petit pel séu treball, insignificant per la séva mentalitat, inicuu per la séva omnipotencia, perillós per la séva tradició y la séva rutina. Com financier, es una vergonyosa excepció a Europa; com productor, està dessota de molts governs de la Edat mitja; com educador, mereix les crítiques més severes, doncs no s'adapta als més trivials avensos moderns; y com organisador de la forsa pública y director y representant de la civilisació general, es el pitjor dels organismes de tradició romana.

Per axò nosaltres venim demanant a les forces catalanes que s'acoblin y s'obrin per elles matexes el difícil camí de la propia vida. Esperant en l'acció y 'l pensament del Estat, serien, com aquet, endarrerides, dèbils, rutinaries. Ab el contacte den Maura, perdríen la clara conciencia de sí matexes, y 's trobarien dirigides per una hermosa, però buida paraula. Si han de salvarse, necessiten apartarse de quant tradueix les facultats, la visió y els desitjos del vigent règim. Si han de axecarse al nivell d'una vida superior, civilisada, lliure, deuen donar a llum les idees del propi cervell, perseguir els afanys de la propia voluntat, pensar y obrar segons la propia naturalesa.

No es la retòrica, ni la paraula, ni la centralisació, ni l'esperit reaccionari lo que ha de satisfer y moure als homes conscients y discrets de Catalunya. Es l'experimentació, el fet positiu, l'autonomía y l'esperit fondament lliberal y modern. No li convenen ni li fan cap falta les idees dels sigles morts, sinó les que ha anat elaborant l'eterna joventut del pensament.

PERE CREUS

Corrent món

Concurs de fumadors

En una petita publicació d'un dels cantons de Suissa va ser convocat fa poc temps un original concurs que no s'ha pogut portar completament a terme per circonstancies ben especials.

Sembla ser la característica dels homes del poble esmentat la extraordinaria afició que tenen al tabac, cosa fins a cert punt comprensible si 's té en compte que en aquell ditxós pais, malgrat ser el més culotat *del món no's conexen les* labors *que 'ns serveix a nosaltres la Tabacalera.*

L'us del tabac pera la població masculina d'aquella encontrada ha acabat per convertirse en una necessitat tan absoluta com la del menjar, donantse el cas de que veuràn pels carrers mocosos de quatre a cinc anys ab la pipota als llavis, donantse uns fums *que ni 'l día que entrin en us dels séus drets civils y polítics y en possessió de la clau de casa.*

A tal extrém arriba allí la consideració que 'l tabac els hi mereix que 'ls graus del valor de un home's midexen pels grams de tabac que diariament despatxa, que en alguns arriben a cantitats realment exorbitants.

Aquets lleugers antecedents bastaràn pera justificar el fet de que al convocarse en el poble de referencia el concurs abans al·lit, que no era sinó un concurs de fumadors, passaren de 500 els que 's varen inscriure pera disputarse la pipa d'honor que 'ls organisadors oferien.

Les oposicions tingueren lloc no fa gaires dies en un dels locals més espaiosos de la població y davant d'un jurat competent escullit entre els més recalcitrants xemaneies *de la localitat.*

Segons les bases del concurs aquell, el concurrent que en una determinada cantitat de temps consumis més tabac, fóra 'l guanyador del premi, y la consideració de campió del món en el noble sport *de la pipa.*

Quan el president del jurat feu la senya de comensar, els cinccents opositors calaren foc a les pipes respectives tot posantse a mà 'ls respectius dipòsits de tabac abundosament proveits pera no trobarse en el cas compromès de que al fort de la batalla 's trobessin desproveits de municions.

Als pocs minuts d'haverse comensat la maniobra s'hauría dit que dintre d'aquell local hi desvaporessin totes les calderes de les fàbriques de l'Estat. Prou s'havia pres abans la precaució de tenir totes les finestres obertes, però aquells respiralls eren incapassos de donar l'abast en tota aquella fumerada que allí dintre 's produía sense interrupció, cuidant materialment a ofegar als qui 's trobaven a dintre.

Però en el precís moment en que les competencies estaven més enceses y les pipes també, alguns tranzeunts ignorants de lo que 's tractava, pensant que en aquella casa s'hi havía produit un incendi varen anar a avisar a correcuita als bombers, els guals sense anar ab més averiguacions dirigiren els raigs de les potentes mangueres per totes les obertures de la casa, inondant completament el local y dexant als concursants a punt d'escorre.

No cal dir que l'incident fou prou pera que s'hagués de sospendre l'acte ab molt sentiment dels interessats, algúns dels qualsen una hora que feia que durava la funció ja havien consumit vint paquetilles de sis y mig y ja 's sentien la pipa d'honor als llavis.

Ab tot, tenim entès que 'ls organisadors del concurs no's donen per fracassats sinó que 'l convocaràn per una altra data, ab el ben entès de que s'efectuarà al aire lliure y encara en un dia de vent.

Considerèm molt justificada la precaució.

EFE

Carta de París

... El Rei ha estat ben rebut, y aquí com a Barcelona les dones li han fet l'èxit. Totes elles, altes y baxes, respectades y alegres, y especialment aquestes, corríen darrera 'l seguici regi y l'entrebancaven pels carrers y pels llocs de festes.

No significa axò que hi hagi hagut ovacions frenètiques, ni que la estada del Rei espanyol preocupi a la ciutat. Quan passa pels *boulevards*, en mig de una doble renglera de corassers la gent s'apilota, se sent algun *vive le roi* y prou. D'altra banda no hi ha vertader contacte entre 'l Rei y la població. Abans de passar pels carrers la policia 'ls neteja de curiosos y 'ls inspecciona, el trànzit rodat s'interromp, y axís sols resulta possible veure a D. Alfons de lluny y per les escletxes que dexen els soldats que'l volten.

Aquí ont casi va passar desapercebut el desastre de Tsoushima, malgrat els onze mil milions que 'ls francesos acrediten de Russia, ja 's pot compendre que 'ls delegats de les Cambres de Comers espanyoles no han fet cap *sensació*. Hauràn sigut ben obsequiats, mes sense merexe cap d'aquelles atencions que donen valer o importancia al qui les reb. Com a tots els forasters que passen per París se 'ls ha dut a Versalles, y si bé se 'ls hi han preparat algunes recepcions, ha estat sovint apartantlos dels actes en honor del Rei, y aquest día en la gran funció de gala de l'Opera no hi tingueren plassa, tenint que resignarse a esperar que 'ls convidessin un altre día. Es a dir que la representació mercantil ha fet un paper d'últim terme, com si diguessim de *coro* de la funció.

En els actes oficials y oficiosos celebrats pel titulat comers de París y 'l Comitè de festes franc-espanyoles, com ja era d'esperar, han fet sortir els d'aquí tota aquella retòrica cursi de «glories espanyoles, Cervantes, Cid, dones d'ulls negres, mantellina espanyola y germanor llatina» y 'ls espanyols en contesta han declarat que tot ho deviem a la Fransa: civilisació, llibertat y justicia, y que calía estrenye fort els llassos entre abdos paíssos. Tot axò fa recordar molt lo que feiem nosaltres anys endarrera quan venía algún personatge de Sud América a visitarnos. Podiem no saberho fer tan bé com els francesos, però en el fons la vuidor, la inutilitat y la cursilería eren les matexes.

No creièm que dels que s'agiten en aquestes recepcions mercantils ningú sàpiga 'ls pactes del conveni franc-espanyol sobre 'l Marroc, y si en ells hi ha alguna clàusula que imposi una relació comercial determinada. Sobre aquest punt no pot, doncs, fonamentarse seriosament res. Emperò, es innegable que 'l Comitè de festes, ab el beneplàcit del món oficial treballa pera fer una atmòsfera favorable a la celebració d'un tractat de comers, o d'una aliansa ferma de Fransa y Espanya y a més per torna un tractat. De moment no hi ha altra cosa que aquestos treballs de preparació pera concertar en el demà, y axò ja es molt y greu. Lo que cal afegirhi, es que les Cambres de Comers espanyoles (y aquest fet ja 'l sabíem abans del viatge) veuen ab gust aquest moviment y procuren empenyel. Ha sigut, doncs, patriòtica y digna de tot homenatge l'actitut del Foment del Treball Nacional y del Ateneu Barcelonès quedantse santament a casa...

J. CAMPMANY

París, 4 de juny

GAZETA D'ART

En Cèsar Cabanes es un jove que ha exposat aquesta setmana varies esculptures a la Sala Parés. Cal que algú os el presenti an En Cèsar Cabanes. Llàstima que jo no'n sàpiga fer de presentacions. Per que si jo os digués que En Cabanes es quelcòm baix d'estatura, prim, nirviós, si os digués que té la mirada viva y que si no es dexés la barba semblaria un noi de quinze anys, que vist de lluny sembla una caricatura, però una caricatura simpàtica, y tingut aprop, la séva paraula fácil y els séus moviments constants os meravellen; que os meravella més encara la séva manera d'espontanejarse, y que os dona, axis que el teniu per amic, el sentiment que es un noi a qui cal mimar forsa, per la séva mirada, pels séus moviments, per la séva figura que, vista de lluny, sembla un perfil exit d'un llapis satiric; si os digués tot axò, no conexeríau an En Cèsar Cabanes.

Per sobre de tot axò es un esculptor de trassa, y un artista de sentiment.

Lo primer s'endavina al primer cop de ull que es dona a les séves obres: el relleu, el cap de minyò y la composició retolada «Prosa y Poesía». Es veu a la llegua que allò ha sortit de les mans sense dolor, d'aquelles mans joves, petites y nirvioses que son nades exprés pera modelar fang. Es veu que per en Cabanes la línia y el relleu no tenen misteris. Potser si volguessem saber el *per qué* artistic de les obres anomenades no trobaríem paraula que ens respongués; certa placidès en el cap de minyó, cert vaporós sentiment en el relleu, certa fantasia — y molta — en el progecte de xamaneya monumental; no discutim aquí si li es més propia la esculptura purament decorativa o la transcendentalment simbòlica com ve a ésser la tal; la composició es justa y cada figura es un símbol de factura completa; mes tot axò que os he dit, ab tot y ésser molt, es poc al costat de lo que diu al contemplador un cap, un senzill cap de dona: el moment soptat per l'artista enclou un infinit; un gran dolor trascendeix fins a lo més pregòn de la vostra ànima; que les quexes de la desposada per forsa arriben fins al cor sensiblement; m'ha sorprès tant aquest cap com pogué sorpendrem la *Pensée* de Rodin; son d'aquelles obres que os claveu al devant séu, punxantvos ab l'agulla del pensament y del dolor; en la factura d'aquest obra, en Cabanes recorda el fer del nostre Llimona, cosa que no dexa de ser recomanable. Contemplat aquelx bust conexereu an En Cabanes perque s'hi veu tota la séva ànima; que feia temps no havíem vist a la Sala Parés un obra esculptòrica tan sobria y artísticament acabada ni tan humanament sentida...

A. M.

*** **Els colectivistes volen que la patria 's fongui en l'humanitat. Podèm respòndrelshi lo que Aristòtil responía al colectivisme de Plató, qui defensava que tots els infants deguessin ser instruits en comú per l'Estat. Y deia Aristòtil: «La dolcesa del sentiment d'afecció pera 'ls infants, que en cada familia la natura ha dexat al cor deis pares, se fondria y 's perdria en la promiscuitat de tots, de igual modo que la dolsor d'una gota de mel se pert quan se la tira al aigua d'un gran vas».**

G. BARZELLOTTI

Menudall

Ab motiu del viatge regi tots els periódics, tant francesos com espanyols, van plens de lo mateix. Que si el Rei es jove, que si saluda axís, que si camina axàs, que si admirantse de tot lo que l'envolta obra la boca sense adonarsen, etc., etc.

Jo axò darrer ho trobo molt natural, per la senzilla raó de que en circonstancies semblants també ho hi fet. Y axò que tenía ja alguns anys més que 'l jove monarca.

Tenía ja 25 anys complerts quan vaig sortir d'Espanya per primera vegada. Arribat a París sense fer escala en lloc, en el tren del vespre vaig trobarme com qui diu de soble a la place de l'Opera, *illuminada lo mateix que sa avinguda ab llums d'arc voltaic ab profusió, cosa que per aquí no s'estilava encara massa. Plovisquejava lleugerament, lo que feia que aquella llum se difuminés de manera que semblava impregnar tota la atmòsfera. No sé si vaig obrir una boca de pam, però juraría que sí. Lo que 's qué ningú va quexarsem, perque jo sempre viatjo de ri gurós incògnit.*

La segona badada, y aquesta ben autèntica, vaig ferla a la temprana edad *de 37 anys, en les circonstancies següents:*

Després de donar un vol ab un bon company per l'Italia central, vaig dexarme caure a Venecia. Al sortir de la estació y després de baxar alguns esglaons, em feri la vista l'aspecte del gran canal *ab una bellugadissa de gòndoles que feia ballar l'enteniment; tots els hotels hi tenien la séva.*

Ens ficarem en una d'elles, bon xic depressa perque plovia. El meu company, a qui aquell espectacle no li era nou, xoplugat sota la cabina, s'atipava de riure veient el posat de calet que jo hi feia, dret, al mig de la gòndola, ab el paraigua a mig obrir y mullantme y obrint la boca de manera que se 'm podien contar tots els caxals del seny. Però com que ningú m'hi esperava, ni allí hi havía cap aparell de aquells que mapen al vol, la cosa va quedar inèdita, tant que a hores d'ara el mon encara ignora si estic o no condecorat ab la creu al paladar.

De tot lo qual jo 'n deduexo que lo del badar en sí no té res de depresiu, car ningú que tingui seny gosará crèuressen lliurat. Tot depèn de les circonstancies en que 's bada.

***

Un dels números més simpàtics, per ser el més desproveit d'encarcarament oficialesc, fou la visita al mercat central de París, o sía lo que allí en diuen les Halles.

La festa prengué un aspecte d'allò més pintoresc.

A certa distancia de la porta principal hi havien erigit un arc de triomf compost de dues columnes reposant sobre piràmides de llegums, cols, naps, pastenagues, patates, ensiams; no faltantni el ram de postres, representat per les cireres, maduxes y abrecocs. Dalt del pòrtic si hi gronxaven pernils y corones de pa. La vista d'aquest arc, que sembla glorificar la fartanera, diverti molt al Rei, qui arrencà a riure al veure a cada costat del monument una cuinera brandant una oca y un marmitó aguantant una llagosta.

Al voltant de l'arc formaven arrenglerats els mossos del mercat y les marmanyeres y al mig d'ells Mlle. Jeanne Bouché, elegida fa poc Reina dels mercats o Muse de l'alimentation, *ab tres altres bones mosses que li feien de* demoiselles *d'honor.*

Musa bon xic més revingudeta que les que tenen casa parada al Parnàs alimentantse més de versos que de queviures.

Quan el seguici aparesqué, la «Harmonie des Halles» tocà la marxa real y tothom se precipità cap al cotxe del rei.

Un lacaio abaxá el marxapeu de la Daumont. La Musa s'avansà portant a la mà un ram de lliris y roses roges. Puja al marxapeu y acotanse vers el Rei li ofereix el ram en nom de ses camarades, cumplimentantlo ab les quatre sentides frases de rúbrica.

El Rei somriu, pren el ram, se'l posa al costat y dona una encaxada a Mademoiselle Bouché, la que baxa després de remetre al sobirà la copia d'un petit poema de circonstancies, que no li llegeix pera no ferse pesada.

Mentrestant M. Archdeacon, Diputat pel districte, agafant les cartes, a tall de Puig y Valls o de Baile del Real Patrimoni, li engega un discurs que ningú escolta. An aquest moment, a un signe del general Dubois, avisen a la Musa, la que remonta sobre el marxapeu, tota confosa y emocionada. El Rei, galantment, li posa un bracelet d'or ab un zafir y altres pedres a la munyeca. La minyona resta alguns segons vacilant, mirant alternativament al Rei, a M. Loubet, al general Dubois y al Comitè. De soble s'inclina vers el Rei, aquest s'axeca y li fa un peló a cada galta.

— ¡Magestat!... — diu En Loubet somrient.

— .....

— Prou que ho veig. A l'hora de la mort la tinguessim...

A tot axò les dames del Comitè no poden ja aguantar l'entusiasme que 'ls balla per dintre. — ¡Y que està bé! ¡Y que es bufó!

La Musa ha saltat de nou a terra. Mes, cridada altra vegada, torna a pujar al marxapeu. Aquest cop li toca el torn al avi Loubet, que treientse a grapats els novembres de damunt, exclama transfigurat per la joia: — ¡O juguèm tots o esquexèm les cartes! — Y efectivament, la Musa s'avensa, En Loubet s'axeca y ¡té! y ¡té! y si no 'ls vols tornàmels.

Ovació indescriptible, allò es el deliri. Homens y dones, ab llurs ¡visques! fan tremolar el barri. Y quan el moment de la partida es arribat, tothom, elles sobretot, vol acostarse al jeune Roi. *Y ell vinga encaxar ab tots y ab totes, mentres diu el President, mig enlluernat encara:*

— ¡Elle est charmante, la Muse de la Halle!...

***

Dotze hores després d'aquest episodi idílic y rialler l'espetec d'una bomba anunciava la tètrica aparició del drama ensajat a l'ombra y covat al fons de les conciencies; mena d'espasa de Damocles modern style *sospesa damunt les testes dels quefes d'Estat; mes de les que 's desvía molt sovint pera frapar les de insignificants súbdits.*

¿Qui la va tirar? Doncs, segons diuen, un tal Ferraz, fill de per aquí, quin amagatall no s'ha trobat.

— No 'n faig res de que estigueu sobre la pista, diu el chef de police *als séus agents. An ell heu de portarme. ¡Ah si jo tingués aquí En* Memento!

***

Resultat: uns deu o dotze ferits, afortunadament lleus, tres d'ells paisans y els demés de classe de tropa. El rei y M. Loubet tingueren la sort de sortirne ilesos.

Passada la primera mala impresió, y ab ella el perill, nostre sobirà donà mostres d'un valor mai prou alabat per la prempsa. Ja era hora de que als espanyols se 'ns tingués per alguna cosa. Y que quedés ben demostrat urbi et orbe, *que quan ens toqui tornar a rebre sabrèm ser estoics.*

***

Y ara 'm pregunto jo: ¿Quines consecuencies n'haurien esdevingut si el que va tirar la bomba logra el séu obgecte, matant abdos quefes d'Estat?

A Fransa la cosa s'hauría arreglat depresa: reunió de les Cambres a Versalles elecció d'un nou president dintre 'l terme de 48 hores. De candidats aptes no n'haurien faltat.

¿Y a Espanya? Doncs aquí hi hauría hagut una interinitat d'una pila d'anys, bo y esperant que l'actual Príncep d'Asturies acabés de fer la crexensa.

Y com que lo que en els altres Estats son homes polítics, aquí no venen a ser més que vividors de la política, sense ideal de cap mena y sense arrels dintre una opinió pública que encara està per nexer, hauríem seguit perdent el temps en discussions bizantines, propies d'un cel obert de casa de vecindad. *Y qui sab si hi hauría hagut algún intent de una nova carlinada o d'alsament republicá o de abdues coses a la vegada.*

Mes tot hauría sigut en va. A Espanya no hi han veritables partits seriament constituits, ni homes capables pera dirigirlos, en que no més fos que platònicament. El que podriem dirne partit monàrquic es un calaix de sastre sense cap ni peus, consumit per l'us y per l'abús; el carli també sense cap y cada día ab menys brassos, se manten més en les esferes d'un sentiment incert que en les del raciocini, y en quan al republicá pot dirse que, donada la manera d'estar constituit y donada la mena de manera de ser y de pensar dels seus capdills y entusiastes, es la nosa més gran perque puga ser un fet l'implantació y arrelament de una República, merexedora de tal nom, a Espanya.

Y com que ademés cap d'aquestos partits té prou forsa moral pera sometre a tots els altres, no hi ha per què dir que la confiansa en ells es ben migrada.

***

¿Y el Catalanisme que pot dirhi a tot axò? ¿Donat el cas d'una degringolade *general, podría imposar el séu criteri, sà y pràctic, encaminant vers una bona via aquest Estat artificiós y decrèpit? ¿Ja està prou ben organisat pera empendrers semblant tasca? Ja té prou forsa moral y material? ¿Ja té caps de brot prou esclarits?*

No, y aquí està 'l mal. L'única tasca profitosa que podèm y devèm empendrens es la de conquistarnos a nosaltres matexos, fent via vers la catalanisació de Catalunya. Cal encara crear de nou, ab vistes al futurisme, *el caràcter català y dinamisar ab ell Catalunya entera. Y cal que nexin homes que sàpiguen sintetisar aquest caràcter y entre ells un justum et* tenacem, *que porti la host civilisadora a la victoria.*

Y aquesta no es feina d'un día, ni pot ser d'una generació. Avui per avui els homes que tenim es molt provable que fessin figa. Y si ells no 'n feien, ja 'n faria la massa general, *incapacitada encara pera compendrels.*

***

Convè, doncs, arrebassar aquesta vinya actual corsecada per la filoxera. Mes abans cal anar seleccionant peus del nostre terrer resistents a la plaga. Perque axò d'anarlos a cercar forasters podrà ser, en certs moments, necessari, però sempre es vergonyós.

Si volèm, doncs, ser comptats en el concert del món per alguna cosa, y adquirir personalitat propia y ab ella beligerancia, cal que individual y colectivament procurèm enrobustirnos, fent que nostres obres artístiques y científiques, literaries y industrials puguin posarse en el rengle de les dels pobles més avensats. Y educar bé a les generacions que pugen: veusaquí 'l problema.

Y res de moure fressa inútil y de patriotería irreflexiva, que axò fa castellà traduit. Perque com diu molt bé en Peio:

Pensa que no es ab renecs
ni tampoc ab espetecs
que 's toca 'l sac de jemecs,
sinó bufantlo.

MENUT

NORUEGA INDEPENDENT

Acaba d'esclatar als ulls del món un problema nacionalista, que d'anys y anys furgava en la voluntat y en l'esperit de dos milions d'homes.

Noruega, la nació occidental de la península escandinava y d'una població com Catalunya, representada sobiranament pel séu Storthing o Dieta, s'ha declarat independent. Y 'ls delegats del poble han arrencat de la bandera el quarter que simbolisava la unió ab Suecia, y una embaxada de diputats surten cap a Stokolm a saludar a Oscar II y dirli que per acort de la nació son independents.

¡Que es hermós sempre el despertar d'un poble! Es com la sortida de un sol iluminant de llibertat y de gloria immensitats de terra que tenien amo y milions d'homes posats sota un extrany domini.

Noruega ja hi vivía autònoma. Unida a Suecia per la Corona y la representació diplomàtica, en tot lo demás era senyora dels seus actes: tenía ministres, Dieta, poder judicial, exèrcit y marina propis. Però aquesta bella Constitució política d'una cuasi independencia era minada constantment pel polítics suecs que un día y l'altre conspiraven pera fer lletra morta dels seus principis y pera influir, fora de llei, en el Govern de Noruega.

Per tals fets es que 'l poble noruec, volent tallar el mal de rel, ha romput els llassos y reclama 'l dret a l'independencia, dret de sanc que tenen tots els pobles que constituexen una unitat de civilisació.

¿Què passarà? ¿Se resignaràn Oscar II y 'ls polítics suecs a reconexe el nou Estat? Ens temèm que no, y que la guerra inundi de dolor la natura luxuriant de l'Escandinavia, que no son molt freqüents, ni menys ab règim de monarquies, actes com el de l'Unió Americana declarant de plana voluntat la llibertat de Cuba.

Una cosa hi ha que observar, y es el fet de que a Suecia no es unànim la opinió de seguir predominant sobre Noruega. Davant d'aquest criteri conservador y reaccionari s'alsen els partits avensats, socialistes, demòcrates y republicans, partidaris de que 's respecti 'l principi de la Revolució francesa de que cada poble disposi dels seus destins.

Esperèm els acontexements. Mes nosaltres com a devots de la llibertat de tots els pobles, no podèm menys que admirar l'hermós geste de Noruega.

RECTIFICACIONS

Als Srs. J. Aladern y J. M.ª Folch y Torres

Sento molt que s'hagi barrejat el meu nom en una polèmica en la qual res hi tenía que veure. Enemic per temperament d'inútils exibicions, havía pres a la primeria 'l determini de callar. Però les repetides alusions de que se m'ha fet obgecte—alusions injustificades com ja he dit, — m'obliguen a pendre la paraula, pera que no 's pugui creure que acepto la solidaritat que se m'atribueix ab els articles del Sr. Aladern y que 'm repenedexo de la meva anterior campanya.

En primer lloc era aquella un estudi general del malestar dels literats catalans y dels efectes del mateix sobre la producció literaria. Els casos concrets que en ella citava, sols tenien el valor documentari d'arguments, d'ilustracions del complexe cas colectiu que analisava.

¿Podía creure raonablement assimilable el meu estudi, impersonal y documentat, ab l'article sentimental del señor Aladern, molt lloable d'intenció, però equivocat en absolut en el séu fonament y en les séves conclusions? ¿Era possible pendre l'un com una conseqüencia y continuació de l'altre? Certament que no.

An el Sr. Aladern va encegarlo l'amistat, no dexantli veure 'l poc valor representatiu del cas concret que ofería com mirall a la pública consideració. Res significa que dos joves, ni que haguessin fet cada un d'ells—que bon tros sen manca,— una obra mestra d'aquelles que queden com cimalls en la successió dels segles, no puguin viure del séu treball literari. Axò passa per tot arreu del món.

Mes que 'l Sr. Aladern hagi sofert una grossa errada de fons y de forma res vol dir, ni res perjudica, respecte a la existencia y gravetat del mal que pensava combatre. Y no es pas ab petites baralles de detall, discutint petits fets de la vida privada — que valdría més no bescantar, perque res hi guanya la personalitat dels discutits ni la cultura del públic,—com se pot ferlo desaparexer.

Que es d'absoluta, d'urgent necessitat, fer per manera de combàtrel com se pugui, no crec que ningú en tingui cap dubte. Perque si en totes les literatures del món costa de triomfar, axò que passa en la nostra de que, després de una vida de produir, l'escriptor se trobi, no solament sense una posició material, sinó també sense la consideració social que 's mereix per la séva obra de cultura, es altament vergonyós pera nosaltres.

Y ara parlèm del gran retret que el Sr. Folch sembla ferme, no directament, sinó de biaix, per retruc podríem dir, valentse de la polèmica sostinguda ab el Sr. Aladern, pera enviar de revés qualque lleugera fiblada a l'esperit de la meva ja dita campanya. De passada permetim que li digui que no 'm sembla gens recomanable 'l procedi ment: les idees se combaten de front, pera no donar lloc a confusions en l'esperit del lector que no estigui enterat de lo que 's tracta, més que per les velades referencies d'un article. Y si vostè tenia por d'ofendrem discutint extensament el meu estudi, desd'ara li dic que venturosament no la tinc aquesta mena de susceptibilitat, molt menos tractantse d'una qüestió d'interès general com la que analisava, que, com més siguin a discutirla, més fàcil es entre tots de trobarli solució satisfactoria.

Dit axò anèm a formular la pregunta que 's desprèn de lo exposat per vostè en els dos diferents articles en que me aludeix. ¿S'han de retreure públicament les tares de l'actual societat catalana, pera mirar de posarhi remei d'una manera directa o s'han de callar com una cosa vergonyosa, esperant modificarles indirectament ab el temps? Tota la qüestió està en la resposta.

Vostè sembla que 'm fassi un crim de haver publicat les dites tares en tot lo referent a la literatura y no se n'hi manca de gaire pera que m'escomuniqui en nom de Catalunya.

Doncs bé: primer de tot axò de retreure a tort y a dret el nom de Catalunya, com si fos un espantall que hagués de coibir la llibertat de les nostres idees y sentiments, es d'un *chauvinisme* sentimental a la castellana, del qual tenim de despendrens. Ja ha passat el temps de les divinitats misterioses, que no 's podien tocar ni discutir, sense ferse culpable d'aborrible sacrilegi. Y no hem de volerne axecar de noves, nosaltres precisament que lluitèm per un ideal de llibertat.

Dexèm, doncs, en pau Catalunya y parlèm dels catalans.

¿Quin mal o quin bé pot resultarne pera aquets de ferlos veure 'ls llurs defectes?

Abans d'empendre la publicació dels articles sobre l'estat de la literatura catalana, articles que meditava de temps, vaig férmela moltes vegades aquesta pregunta. Y no solament per lo que toca a l'efecte interior dels matexos, sinó a les llurs futures conseqüencies pera les relacions externes del nostre poble. Temia que 'ls nostres enemics no hi puguessin trobar en l'avenir armes pera combatrens.

Una consideració va decidirme. L'enemic sempre té bon ull pera descobrir els defectes, y els nostres son prou evidents pera que no'ns els vegés encara que volguessim amagarlos.

Després l'exemple de lo que fan fora de casa, era prou eloqüent. A Fransa, a Alemanya, a Anglaterra sobre tot, quan algú descobreix una tara que es o pot devenir un perill social, no l'envolca pas en el vel del misteri, sinó que la crida pels carrers, a trenca-nou-de-coll, pera que tothom pugui enterarsen y vingui la salvadora reacció que pot ferla desaparexe.

¿Y per què no hem de fer nosaltres lo mateix.

Ja sé que sem dirà que aquelles son nacions fortes y nosaltres com a poble tot just sortim gaire bé d'una segona naxensa. Però no es pas ab un tractament d'estufa com se vigorisen els pobles, lo mateix que 'ls individus: es al aire lliure, rebent totes les escomeses de la realitat que 'ls rodeja.

Precisament nosaltres n'hem patit, fins ara mateix, una mica massa de aquesta preocupació de voler tenir al nostre poble reclòs en un ambent artificial de convenció, amagantli les séves febleses, les séves imperfeccions. Se li ha dit y repetit cent vegades que era el més bell, el més sabi, el més fort, el més generòs dels pobles. Y aquesta ha sigut una grossa errada. Perque 'l nostre poble, que per la séva mala educació política ja es prou inclinat a preferir l'interès individual al colectiu, sentint les lloances que li cantaven per lo poc que feia en bé de la colectivitat, s'ha pogut creure desligat de imposarse tota altra mena de sacrifici. Socialment axò ens immovilisa de manera dolorosa: en l'acció política sen tocaràn aviat, si ja no sen comencen a tocar les conseqüencies.

Crec, doncs, que s'ha de trencar de una vegada aquesta nociva tradició de convencionalismes: al nostre poble se li ha de dir la veritat, nua, brutal si's vol, però salvadora. Solament la séva forta batzegada pot ferlo reaccionar.

Y no cal tenir por de que axò desencoratgi la nostra gent. Quan l'ideal es fort, quan es conscient, no 'l fan abandonar les dificultats derealisarlo.

Es clar que hi ha moltes maneres de exposar la veritat. Al ferho s'ha de mirar de fugir de tota forma declamatoria que volent provar molt no provi res. No s'ha de voler emocionar tan sols, sinó convencer. Y sobre tot s'ha de fer per manera que la base del raonament expositiu sigui sòlida, no d'ordre sentimental, sinó pràctic. Aquesta ha sigut la grossa errada de l'Aladern en els séus dos articles.

Y no es *fer obra negativa l'escriure les nostres miseries*, perque de l'escriureles ne pot venir el curarles.

Precisament el meu obgectiu, a l'empendre la campanya que a vostè, senyor Folch, gaire bé li ha semblat de difamació, era 'l de mirar de dur an els escriptors catalans a una acció colectiva directa sobre la massa, a fi de crear de soca y arrel en la vida catalana una necessitat intelectual que avui no existeix ni rudimentariament.

Una vegada més aquesta manca de egoísme colectiu que esterilisa tantes y tant malaguanyades energies, ha fet perdre, en el buit de l'indiferencia, la meva bona voluntat. Ningú, fora del culte poeta mallorquí En Miquel S. Oliver en un article del *Brusi* y de vostè ab les séves censures, ha respost a la crida que a tots feia.

Axò es dolorós. Y no perque cregui que 'ls *remeis* que com a conclusió del meu treball proposava haguessin de curar infaliblement els mals de que 'm dolía. No soc tan presumit. Molt abans de que vostè exornés dits remeis ab un irònic interrogant entre parèntesis, ja m'havía fet càrrec de la séva veritable valúa. Tant es axí, que solament els donava com base de discusió, pera que tothom pogués dir ab motiu d'ells lo que pensava.

Si els escriptors catalans no han cregut convenient respondre a les meves paraules, no'm dol per mi. Me dol exclusivament pel bé que de les llurs respostes n'haurien pogut reportar les lletres catalanes.

Moltes altres coses voldria rectificar, però l'espai 'm manca. Ab tot, una de elles no puc passarla en silenci. Es la vella teoría de la divisió entre l'acció política y l'acció social, o en altres paraules, la separació dels interessos en morals y materials, que sempre treu el nas sota les més variades formes.

Tal diferenciació no pot existir, com remarcava ab molt àcert l'Oliver, en lo esmentat article del *Brusi*.

Els que diuen: «Espereu que Catalunya 's fassi gran y forta, y ja veureu si aleshores tindràn protecció les lletres catalanes», jo voldria que m'espliquessin per quin art d'encantament pensen ferla gran y vigorosa, sense 'l concurs de la literatura, que es el més poderós instrument de cultura social, el que dona més clara conciencia de la llur personalitat als pobles. ¿Y còm ha de cumplir la literatura aquesta missió si de primer no es gran y forta ella matexa?

Meditin axò els directors del nostre moviment polític y vegin si es possible que, venent doscents, trescents o cinccents exemplars, a tot estirar, d'un llibre, la literatura catalana arribi mai a tenir el lloc que, pera 'l triomf dels nostres ideals, es d'absoluta necessitat que prengui.

Y no 's digui, pera atenuar la cosa, que aquesta curta venda de llibres catalans es natural conseqüencia de que pot dirse que ve d'ahir el nostre renaxement. La causa, dintre de la séva complexitat, es més fonda. O sinó comparis l'actual moviment polític, ab aquest miserable estat material de les lletres catalanes. Y axò que bona part dels que no acepten les idees catalanistes, compren y llegexen llibres catalans.

Una altra observació pera acabar. Se diu que 'ls escriptors catalans deuen sacrificarse en bé de l'engrandiment moral y material del nostre poble. Perfectament. Però jo voldría que 'ls qui axò diuen fessin una comparansa entre 'ls sacrificis de l'escriptor, que no sols dona el fruit del séu enginy, del séu treball, sinó que té d'afegirhi encara els diners de la séva butxaca si vol editarlo y els de les demés classes de la nostra societat, sobre tot les acomodades.

Tot lo que contribuexi, doncs, a fer que aquestes prenguin conciencia dels devers que la llur posició social les imposa envers els artistes y escriptors de la terra, mai pot ser titilat ab raó de obra negativa.

J. POUS Y PAGÉS

Sospita fundada

El corresponsal madrileny de *La Vanguardia*, escriu que el viatge del Rei a Fransa y Anglaterra té una importancia ben coneguda en el mon diplomàtic, y que la gent, ab raó, té la sospita de que quelcòm se solemnisa ó prepara ab la rebuda de D. Alfons.

Una altra afirmació del mateix escriptor consisteix en que desgraciadament á Madrid no hi ha diplomàtics ni homes versats en la política internacional, y en que el Rei realisa actes polítics sense la responsabilitat del séu govern, y va á capitals extrangeres sense la representació del ministeri que regeix en el séu país.

Per axò el senyor Sánchez Pastor estima natural y justa l'alarma despertada pel viatge regi.

¿Què no diria si als temors de lligaments exteriors, relacionats ab el problema africà y ab els perills de conflictes que poden presentarse, hi afegís els rezels que han de despertar sempre la confecció per ignorants y vanitosos de tractats de comers? ¿Què no escriuría si dexant la diplomacia de banda, se preocupés de les més fondes y vitals qüestions econòmiques les que relacionen la producció de les nacions poderoses y inteligents ab els Estats dèbils y pobres d'esperit?

A Catalunya hi ha la tristíssima preocupació de lo que costaràn les cortesíes y aclamacions dels extrangers. La nostra riquesa es desconeguda, el nostre treball no té defensa governamental y diplomàtica, la nostra total vida 's troba en constant crisis. Un dia ens amenassa la mala voluntat de pobres envejosos; un altre dia ens pertorba l'ombra funesta de les habilitats extrangeres: sempre tenim perills en el camí de la nostra crexensa.

Y axí es impossible viure. Ens cal a tots els catalans que estimèm la nostra patria, un esfors immens pera vencer aquells perills de cada dia. Ens cal unió, cooperació eficàs y patriòtica, treball de conjunt, dirigit a la creació d'una forsa popular incontrastable.

Ab motiu de les noves eleccions locals y generals, de les que ens separen solzament mesos, y ab motiu dels nous tractats de comers, que poden destruir ó quan menys portar gran y irreparable perjudici a la nostra riquesa, es precís que ens donguèm les mans, y treballèm en el mateix sentit tots els que desitjèm la llibertat y el poder social y polític pera Catalunya. Units els autonomistes ab els elements productors, podriem fer efectiva la fiscalisació parlamentaria dels governs, y fer abortar els compromisos y les envejes perjudicials pera 'l nostre poble.

A nosaltres ens plaurà sempre el campionat de l'unió patriòtica. No la volèm pera nosaltres, sinó pera el bé de tots; no hi desitjèm ni llocs eminents, ni alts honors, ni govern ni direcció, sinó la més modesta fila de soldats; ni hi cercarèm mai el sacrifici dels altres, sinó el positiu entusiasme y el general profit de tot l'estol autonomista.

Si tots els catalanistes ens ho proposèm seriament, lograrèm sense grosses dificultats la realisació d' una política catalana, y la preparació del treball colectiu de la Catalunya lliure de millors dies.

Y aqueix propòsit deu sorgir ab urgencia y realisarse ab positiu vigor. Per ell serà possible y fins fàcil axecar la nostra renaxensa a una altura aont no arribin ni la mala voluntat ni la ineptitut dels polítics d'ofici. Per ell podrà acabarse arreu de Catalunya la vergonya del caciquisme, la tutela dels forasters, la discordia encesa per l'intolerancia jacobina.

Y axí podrà el cap del Estat anar pel mon sense diplomàtics, sense estadistes y sense produir el just y natural esverament de que ara ens parla un home tan devot del règim y la monarquía com en Sánchez Pastor, corresponsal madrileny de *La Vanguardia*, esvaintse definitivament els temors d'ara.

C.

Acció social

Feminisme alemany. — Tota Alemanya està plena d'institucions que testimonien el sentit previsor de les séves dones, resoltes a disposades per elles matexes els més intensos problemes socials. Per totes bandes se troben escoles de Economia domèstica, cuines populars, habitacions pera obreres ab ses *crèches* (1), cantines, biblioteques, tot lo que pugui donar al poble 'l sentit del ordre, de la higiene y fins de la estètica.

En el Gran Ducat de Baden, les manufactures de tabac, de industries textils, joieria y altres, empleen el 85 per 100 de dones. En la fàbrica de joieria de Pforzheim, els jornals de les obreres son iguals que 'ls dels obrers; y l'ofici de majordom o director dels treballs està moltes vegades a càrrec de dones.

Hi ha que observar, no obstant, que lo que passa en el restant d'Alemanya, se diferencia quelcóm de lo que apuntèm del Gran Ducat de Baden, ont la influencia feminista està reflexada d'un modo brillant en les Universitats, Liceus, inspecció de fàbriques y en una infinitat d'obres d'un alt interès social.

També 'l comers atrau bon número de dones a Alemanya. En 1895 hi havia allí 95,000 empleades de comers de totes categories. Desde 1889 existeix una «Unió d'empleats y empleades» que s'extén a Berlin, Hannover, Stettin, Francfort del Oder, Magdeburg y Erfurt. Altres organismes independents del mateix genre funcionen a Breslau, Francfort del Mein, Koenisberg, Leipzig, etz. Aquestes associacions cerquen empleus, tenen caxes d'estalvis, biblioteques, etz. En general, les dones que queden sense feina tenen dret a cobrar un marc diari.

A Francfort, una associació perfectament organisada, proveeix de cuidadores gratuites la casa aont falta per malaltia la direcció y 'l treball de la mare.

Per lo que respecta al servei de presons a Alemanya, totes, o casi totes, tenen ja la divisió complerta de presó de homes y presó de dones. La segona està cuidada per personal femení, mes les dues estàn baix l'autoritat d'un director general. Les feministes alemanyes treballen activament pera que les presons de dones tinguen una directora independent.

Finalment, dos punts constituexen avui l'ideal pel que s'agita 'l feminisme a Alemanya, un, es l'implantació de la co-educació de nois y noies, pera aconseguir que uns y altres aprenguin a conexers, no fassin un abim de la distinció de sexes, y s'acostumin a lluitar junts per l'alegria, la salut, la forsa, el saver, la personalitat y l'independencia; l'altre es la obtenció del dret de sufragi pera integrar en la dona la dignitat de persona política.

En la nostra terra l'acció social de la dona no s'allarga més enllà de les empreses benèfiques, camp apropiat per naturalesa al séu cor ple de tendreses y a la séva voluntat rica d'abnegacions. Per impuls propi potser no s'ha llensat a altres reivindicacions que a la pràctica del bé al pròxim, cuidant malalts, visitant pobres, muntant algunes escoles dominicals pera obreres y fins donant conferencies y ensenyanses de moral y religió als obrers. Hi ha hagut esperit pera treballar en profit dels altres, però no intenció de reclamar reconexement de drets en benefici propi. Per axò quant algunes industries y bastants establiments de comers de Barcelona, van substituint noies per homes en alguns treballs lleugers, com son en les comunicacions de telèfon, en el despatx de bitllets de ferrocarrils, en la venda a la menuda en els magatzèms, en la escriptura ab màquina, en els serveis de caxa en algunes botigues, es la empresa mercantil la que s'anticipa a fer la substitució en bé del mateix servei y de la entitat comercial a quin càrrec va, no es el moviment feminista el qui furgui pera guanyar nous llocs que donguin treball a la dona, y ab ell major benestar a la societat catalana.

Es un fenòmen curiós que no està de més apuntarlo. Aquí, a Catalunya, l'enlairament y la dignificació de la dona els fèm els homes, que no sols guarnim de flors l'imatge de les séves hermosures y envoltèm d'encens de paraules la séva virtut y les séves gracies, sinó que procurèm socialment axecarla allí ont per dret li pertoca.

Y axis passa que mentres ella desatén la séva redemció, fins al punt que al Congrés feminista internacional de Berlin, del any últim, de quatre mil concurrentes no n'hi havia cap de catalana, ni molt menys d'espanyola, nosaltres reclamèm la afiansament de la séva condició jurídica y fins en un document públic y oficial li demanarem drets polítics.

¿Quàn? ¿Còm? preguntarà algú. Doncs escoltin. Fa tres anys y s'havien presentat a les Cambres unes bases den Maura pera reformes de la llei municipal y provincial. Els Ajuntaments tenien el dret d'informar, y 'l de Barcelona envià a Madrid un dictamen lluminosíssim en el que entre cent innovacions, responent al esperit de Catalunya y al avens del Dret politic modern, se n'hi inclui una en la que 's demanava 'l vot de la dona viuda ab fills que tingués condició de cap de casa. Aquest dictamen era obra dels nostres amics dou Jaume Carner y D. Enric Prat de la Riba.

A Madrid, com sempre, no feren cas de lo que l'Ajuntament de Barcelona demanava, y no havèm ara de discutirho, mes ab lo apuntat n'hi ha prou pera demostrar les consideracions que ferem, això es, que la dona, a Catalunya, no 's preocupa d'aquest moviment universal de lliberació que s'opera en favor seu, y que dexa en mans del home la séva defensa y 'l séu triomf.

J. M. Y R.

(1) Son les *crèches* refugis pera infants, en els que al costat del bressol hi ha 'l llit de la mare, la que no sols pot anarhi de dia a alimentar al séu fill, sinó que dorm al séu costat totes les nits.

Premita Dios, castellanos,
Castellanos que aborreço,
Qu'antes os gallegos morran,
Qu'ir a pedirvos sustento.

Pois tan mal corazón tendes,
Secos fillos do deserto,
Que si amargo pan vos ganan
Dádeslo envollo en veneno.

Aló van, mal pocadiños,
Todos d'esperanzas cheyos,
E volven ¡ay! sin ventura,
Con un caudal de despreços.

¡Castellanos de Castilla,
Tendes corazón d'aceiro,
Alma como as penas dura,
E sin entrañas o peito!

Rosalía CASTRO de MURGUIA

NOTES POLITIQUES

Els diaris de Madrid seguexen atribuint gran alcans polític y diplomàtic al viatge del rei a Fransa y a Anglaterra. Fins ens creuen y ens declaren enfrascats en lo del Marroc, avui un dels problemes de gran complicació en el mon internacional.

Si axò es cert, caldrà prepararse a noves vergonyes y grans desastres. La vida moderna dels pobles no ofereix lloc als aventurers sense prestigis y sense forsa, y si aquest lloc se 'l volen pendre els Estats com Espanya, ni fort ni prestigiós, la realitat de la vida els hi destrueix tota ilusió y tota esperansa, portàntloshi a l'hora perjudicis considerables.

Les aventures africanes no convenen a Espanya, que deu consagrarse en absolut a civilisarse y a referse de les guerres y llissons de vida rebudes massa vegades en el curs del darrer sigle. Si no ho fa axí, corre perill de perdre la poca riquesa que li queda y fins de desaparexe com colectivitat independent y organisada.

Aquet problema africà li serà funest si a temps no 'l separa dels séus designis. Per ell s'estussiasmen els caps buits, però calents de sol de migdia, que encara conserven a Madrit una gran influencia mai consagrada pel talent ni per la prudencia. Però no es possible que aquest entussiasme de malalt s'encomani ni als quefes dels partits governants ni a les més altes institucions, perque en cas contrari, s'esvairia la darrera esperansa encara viva a Espanya.

L'esperansa de dexar de ser africana, de reconstituirse mercès a un règim de llibertat, de millorar les condicions interiors pel treball, de donar horitzons a la séva forsa y la séva inteligencia.

***

Sembla cert que les bombes que varen atentar contra la vida del rei d'Espanya havien sortit de Barcelona, y que varen ser facturades cap a Cerbère en concepte de *materiales de construcción*.

Ab tot y axò, no hi ha encara noticia de que 'l Governador civil de Barcelona pensi dimitir el càrrec.

Es lo que ell deurà dirse: bomba més bomba ménos no vé d'aquí y si ara jo les donava per sentirme molestat, acostantse com s'acosta l'època de les festes majors, em perdría la ocasió de donarme algunes passejadetes per fora, ab entrada franca als envelats y ab entrada, també franca, d'arrós ab pollastre a totes les taules.

Durant els dos anys que 'l senyor Rothwos ens fa l'honor de que poguèm disfrutar de la séva presencia han sigut tans els *bouquets de artifice* que s'han engegat pel nostre *recreo*, que, francament, si 's declarés tancada la serie, potser fins trobariem que 'ns falta *algo*.

Vagin sumant y alerta ab descomptarse: el petard de la plassa de toros, el del *Siglo*, el de la Rambla del Mig, el del Palau de Justicia, el dels jesuites, el de cal Offenbach, el de can Macaya, el de can Muntadas y el del carrer de Fernando; *salvo error ú omisión*.

Ara diguin vostès matexos per quins set sous ens ha de coure més el *corre-cames* engegat a París que 'ls matexos que han petat a sota les faldilles de Barcelona.

Nada, nada, que no cal portar les coses tan a la punta de la espasa.

No torbèm l'atenció que 'l Governador dedica aquets dies en repassar la llista de les festes majors del Calendari del Pagès y 'ls itineraris corresponents, y passat l'istiu ja parlarèm.

Llavors si 'l senyor González Rothwos ho té a bé, podrà realisar el propòsit que segons se diu porta de cap, d'obrir *buffet* d'advocat a Barcelona.

Ara com ara ja va embastant feina, ab totes les causes que ha fet incoar contra les publicacions catalanistes, doncs es de suposar que 'ls séus directors no seràn tan desagraits de la propaganda que 'ls hi ha fet, que dexin de confiarli la defensa dels respectius processos.

***

Segons els periòdics militars francesos, sembla que Espanya, mitjansant una compensació territoral al Muni, té el propòsit de cedir a Fransa els presiris de Ceuta, Alhucemas y Peñón.

A la *cuenta*, el nostre govern haurà considerat que essent cert allò de que *España es un presidio suelto*, no 'ns venía d'aquí conservar els d'Africa, aont, per altra banda, *ni son todos los que están — ni están todos los que son*.

Ara, si no es aquest criteri el que ha presidit aquesta barata territorial, trobèm que 'l govern fa molt malfet de desintegrar la patria d'aquesta manera, doncs entenèm que avui per avui, els presiris d'Africa son per Espanya *possessions de primera necessitat*.

***

Tota la prempsa dona compte de les grans precaucions preses a Londres ab motiu del viatge de D. Alfons an aquella capital.

Vegin fins a quin punt el govern anglès ha procurat garantir la seguretat personal del monarca espanyol, que fins hi va enviar un barco anglès perque no hagués de fer la travesia del canal de la Manxa ab un d'espanyol.

***

Si no estés prou provat encara que estèm sotmesos a un poder personal, que de fet, ja que no de dret, vivim en plé despotisme absolutista, ho demostraría plenament l'importancia que a Espanya y a l'estranger se dona al viatge del rei.

No va aquest ni ab el quefe del govern ni ab cap dels directors de la política espanyola. Malgrat axò, el viatge es considerat com un acontexement diplomàtic.

A tal punt, que pot portarnos, segons diuen, no solzament uns capítols matrimonials, sinó en ells una o varies clàusules de compromís internacional, de que depengui després l'avenir d'Espanya.

Cosa que no passa en els paíssos de positiu règim constitucional, aont, si son monàrquics, els reis reinen però no governen.

***

El Ministre de Marina ha dexat completament enllestit un progecte d'esquadra que sometrà a l'aprovació del rei axís que hagi tornat del séu viatge.

Però ¿es que encara duran a Madrit les festes del centenari del *Quijote?*

***

Mentres el rei d'Espanya ha sigut hoste de la República francesa, els diaris de cambra de Madrit y 'ls de Barcelona tot ho han vist d'un color: del color del èxit y del entussiasme.

Ara que ja n'es fora, ara comensa a veureshi clar, y venen quexes d'una banda y burles de l'altra.

Arriben els comerciants y confessen que ningú 'ls ha fet cas. Arriben l'alcalde y 'ls regidors de Madrit y criden y protesten.

Tothom s'adona d'una cosa: de que no 'ls han pres en serio. Y a París ells matexos han causat desilusió, que ni 'ls representants de les Cambres de Comers, ni l'aristòcrata alcalde de Madrit, tot un senyor comte, han resultat lo *chulapos* y *barbianes*, que ells se 'ls creieu.

Fins els marins de guerra espanyols en resten ofesos. Segons sembla, a Cherburg la municipalitat els va convidar a un *punch*, junt ab els marins francesos, y aquestos van quedarse a bordo.

Y es clar els nostres marins feren un punt d'home, y marxaren de Cherburg abans d'hora. Y la esquadra francesa del almirall Caillard, tot veientios sortir, va descuidarse de saludarlos...

També parlen els diaris francesos dels nostres policíes. Y un d'ells diu:

«Ceux-ci avaient une façon bien particulière de comprendre leur mission. Ils ont passé le temps au café, avec des dames peu farouches, et ils remplaçaient leurs castagnettes nationales par des piles de soucoupes».

Per axò es comprèn que si 'ls que tornen de Fransa arriben aborrits, els d'allí troben que s'han divertit poc. O sinó sentimlos:

«Le protocole a commis un oubli regrettable: dans le programme des fêtes offertes au roi d'Espagne, pas la moindre corrida!»

Per fortuna, en mig de tot aquest soroll, Catalunya, la nostra patria aimada, la que treballa y serenament espera, n'ha estat tan lluny com sempre.

***

La setmana que fina podría anomenarse la setmana de la liquidació.

En ella s'inicia seriament el parlar de pau entre la Russia y 'l Japó, pau que ja s'avensà a fer la esquadra den Togo ab la marina russa, fentla desaparexe.

Podrà Nicolau II obstinarse uns dies més en reconexe que l'incuria, el robo y l'ignorancia de l'administració pública han fet impossible la guerra, mes a la séva obstinació hi ha de contestar la diplomacia civilisada ab el séu pès formidable. Y si aquesta fallés, queda encara pera imposarse 'l poble rus, que necessita pau pera viure y, com complement d'ella, drets de ciutadania ab que pellarse les ferides de la guerra.

A Fransa aquesta setmana s'ha desfet com un castell de cartes la séva política de penetració en el Marroc. El ministre Delcassé ha sortit del Ministeri de Negocis Extrangers, y 'l Soldà, escoltantse les veus den Guillèm d'Alemanya, aplassa tota aceptació de les reformes que recomanava Fransa fins y tant que 's reunexin en conferencia tots els firmants del tractat de Madrid.

La caiguda den Decalssé allunya a Espanya del perill d'una empresa quixotesca al Marroc, pero en cambi Catalunya pert ab ell un interessat defensor dels ferrocarrils transpirinencs.

Pensemho axís y treballèm més fermament que mai pera la realisació de aquesta obra.

***

Avui cumplexen tres anys que morí Mossèn Jascinto Verdaguer, el nostre poeta nacional a qui mentres l'inspiració coronava de fresques roses, la vida coronà d'espines.

Junt ab en Pí y Margall y 'l Doctor Robert han sigut els tres estels més lluminosos del nostre Renaxement; venint a personificar cada un d'ells el cor, el pensament y la voluntat de Catalunya.

Y si es veritat que Sentiment, Idea y Acció han ajudat per igual a refer la patria, la forsa-mare, el motor primer ha sigut el Sentiment.

Pera axò com a nacionalistes cal venerar la memoria den Verdaguer, qui 'l representa.

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Igualada. — Avui a les nou del vespre, tindrà lloc en el «Centre autonomista» la segona de les conferencies doctrinals y públiques, a càrrec del advocat D. Antoni Sansalvador, que desenrotllarà 'l tema «El passat de Catalunya. Sa significació».

Presentarà 'l conferenciant el distingit advocat y regidor catalanista En Marian Miuguet.

El setmanari *Nova Llevor*, va dedicar son darrer nombre del dissabte passat a commemorar el XCVII aniversari de tan gloriosa jornada per la patria catalana com ho es la del Bruch, publicant ab sital motiu un extraordinari que conté una reproducció de la venerada bandera del Sant Crist y escullits treballs en vers y en prosa dels senyors Serra, R. Juncà, Puig y Deulofeu, Gomis, Bas, Verdaguer, Feu y Castellà, quin conjunt constituexen un número que enalteix la novella publicació, no tant sols per la correcció literaria que s'hi veu, si que també per l'excelent esperit que guía als diferents autors que hi col-laboren.

***

Berga. — Ha comensat a publicarse un nou periòdic quinzenal catalanista, baix el títol de *El Cim d'Estela*.

Segons declara en son editorial «la séva divisa 's compendrà en dues paraules: «Patria y Art»; y com aquets dos ideals sols poden ferse ab la pau, està de més el dir que no volèm brega, sense que volguèm significar que siguèm del tot mansos quan convinga. No pretenim conduir l'opiniò, no pretenim tampoc influir en la consecució d'aqueix o del altre fi immediat, volèm no més portar el nostre pobre esfors a la cultura del país, axamplarli 'ls conexements generals, persuadits de que com més profons y numerosos cada un de nosaltres els tingui, més bé ens sabrèm guiar y més bé obrarèm en nostres coses».

Sia benvingut.

***

Cornellà. — El prop-passat diumenge tingué lloc la inauguració del centre cata-

lanista «L'Avens», d'aquesta vila, celebrantse ab tal motiu un gran mitin de propaganda nacionalista. Tal com estava anunciat, a un quart de quatre de la tarde arribaren els oradors y un bon nombre de catalanistes de Barcelona, els que acte seguit passaren a visitar el bonic y espaiós local del Centre, construit espressament pera tal obgecte, aont foren obsequiats per la Junta y socis del mateix.

Després de les frases de benvinguda que en nom dels catalanistes de Cornellà dirigí el President als expedicionaris, se passà al teatre aont devia celebrarse el mitin, el qual estava adornat ab profusió de banderes catalanes y altres atributs catalanistes, y figuranthi en el fons, sota dosser català les venerables imatges den Verdaguer, Pi y Margall y Robert.

A dos quarts de cinc comensà el mitin, en el que enaltiren el Nacionalisme, fent una exposició clara y senzilla de ses doctrines els senyors Gibert, Sansalvador, Llorens, Baró, Bertràn y Musitu, Roca y Martí Julià, qui com a President de l'«Unió Catalanista» y en representació de la matexa ocupava la presidencia.

Tots els oradors, que estigueren per cert eloqüentíssims, foren interromputs una pila de vegades pels calorosos aplaudiments de la concurrencia, que sortí verament entussiasmada.

Estaven representats en aquest mitin tots els catalanistes de la comarca, y d'un modo especial, els de la «Colonia Güell», de Santa Coloma de Cervelló; el «Centre Catalanista de Molins de Rei» y l'«Associació Catalanista», de Sant Felíu de Llobregat.

Finit l'acte tornaren a l'estació aont se despediren de nosaltres, y al arrencar el tren, els que marxaven y els que 'ns quedavem entonarem a la una les valentes y enèrgiques notes de «Els Segadors».

Estèm convensuts que la llevor sembrada a Cornellà pels valents apòstols de la llibertat de Catalunya, no tardarà a donar els bons fruits que tots ens prometèm.

Barcelona

Sang Nova. — En aquesta florexenta entitat nacionalista, de Hostafrancs, tingué lloc el diumenge passat una vetllada literaria musical en la que 'ls socis senyors Pons, Vinyas, Mas, Esplugas, Castellà, Bisdomini, Baules y Guardiola llegiren poesíes dels meliors autors de la terra, que foren molt aplaudits. El soci senyor Vives Borreil, encarregat del discurs d'obertura, després de fer un exordi a la joventut catalana pera que 's dongui compte de nostres festes polític-artístiques, posà de manifest la diferencia que hi ha entre les festes veramente catalanes ab les de Castella, les que totes son presidides per les corrides de toros.

Fou interromput varies vegades per els aplaudiments.

El senyor Marquès, encarregat de la part musical, tocà unes Sonates y varies pesses catalanes, y 'ls germans Pons cantaren cansons populars. Finalment, el senyor Campmany contà unes rondalles, sent tots aplaudits.

La numerosa concurrencia que omplía el local guardarà una hermosa impresió del acte.

***

Unió Catalanista. — La séva Junta permanent ha disposat els següents actes de propaganda:

Pera avui dissabte, a la nit, el distingit advocat N'Antoni Sansalvador donarà una conferencia (2.ª de la serie) al «Centre Autonomista», de Igualada, tractant «El nostre passat y la séva significació».

Avui mateix, a l'«Associació Verdaguer», de Vilassar de Dalt, En D. Roig y Pruna donarà una conferencia (4.ª de la serie), tractant de «La nostra historia», y En Pere B. Tarragó farà l'elogi de Mossen Cinto en la vetllada que dita Associació celebrarà a la memoria del genial poeta, ab motiu del aniversari de la séva mort.

Avui mateix tindrà lloc en l'«Associació Artístic Catalanista», del Poble Nou, la primera conferencia a càrrec d'un distingit propagandista del Nacionalisme.

Y demà diumenge, al matí, el President de la «Unió Catalanista», doctor Martí y Julià presidirà 'l mitin de propaganda que celebrarà la «Joventut Autonomista», de Gracia, en el local del Ateneu gracienc y de la «Lliga Regionalista», de Gracia (Major, 27, 29 y 31, principal).

***

Festa Nacional Catalana. — La Comissió executiva reunintse periòdicament, ha portat l'organisació de la festival d'una manera acabada. Heus aquí la tasca ja feta: Encomenar al poeta En Francesc Matheu la lletra per un himne alusiu al acte que cantaràn baix música y direcció del mestre Millet tots els nois dels Orfeons, Escoles y Ateneus sens excepció. Crear una medalla commemorativa de la diada, quin progecte, degut al llapis de D. Antòn Utrillo es notable y quina execució, a càrrec del esculptor Renart, ha resultat obra de art. Aquesta medalla serà repartida a totes les senyoretes que siguin a la festa. Encomenar al mestre En Gai Saber En Josep Franquesa y Gomis la redacció d'una proclama o manifest als catalans que hi concorrin. Fer fabricar les corresponents barretines per entregar als nois y cridar a una pròxima assamblea de tot el Catalanisme pera explicar les gestions fetes y exposar programa de festa a llur aprovació o esmena.

Sab la Comissió executiva que totes les corporacions del plà de Barcelona hi assistiràn en pes y ab senyera alsada, essent naturalment segur que sens distinció de matissos hi vagin les d'aquí, no per delegacions com altres voltes, sinó colectivament y de pie cada entitat ab tots els socis; a fi de que la festa resulti lo que es proposició de tots y ver desig de tothom; manifestació de germanor y llas d'unió entre tots els defensors de Catalunya.

***

Ateneu Obrer del Districte Segón. — Aquest vespre, segons anunciarem, se celebrarà en el local d'aquesta important entitat, una solemne vetllada necrològica dedicada a la memoria del insigne poeta Mossèn Jascinto Verdaguer, ab motiu del tercer aniversari de la séva mort.

Obrirà l'acte l'«Orfeó Canigó» (de la secció musical de dit Ateneu) el qual baix la inteligenta direcció del séu mestre F. Piqué executarà diferentes composicions ab lletra de Mossèn Cinto y altres de caràcter religiós.

En la segona part hi parlaràn D. Narcís Fuster, president del Ateneu Obrer del Districte Segón, en Folch y Torres (M.) per delegació del Concell Directiu de la propia entitat; D. Ferràn Agulló, representant de la «Lliga Regionalista»; D. Josep Franquesa y Gomis, per la «Unió Catalanista»; D. Josep Pous y Pagès, pel POBLE CATALÀ.

En nom de «Catalunya Federal» farà us de la paraula, provablement, D. Salvador Gregori.

Pendràn part a més, en l'acte de referencia, ab caràcter individual, els senyors Busquets y Punset y Boloix y Canela.

El llorejat poeta mallorquí, en Miquel Ferrà, donarà lectura a una composició poètica escrita expressament pera l'acte esmentat y ostentarà la representació dels literats de Mallorca.

Representaràn als escriptors valencians y rossellonesos, respectivament, segons totes les provabilitats, els senyors Llorente y Delpont, dels que 's llegiràn composicions també pertinentes al acte.

Pels preparatius que s'han fet y en consideració a la bona anomenada dels que hi pendràn part, es d'esperar que aquesta vetllada resulti solemnissima.

Queden convidades totes les societats autonomistes.

***

Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou. — El festival que diumenge passat va celebrarse en aquest Ateneu a benefici del «Patronat de Catalunya pera la lluita contra la tuberculosis» portà an el local d'aquesta entitat una numerosa y escullida concurrencia.

L'acte va resultar verdaderament solemne havent obtingut molts aplausos y felicitacions tots els que hi prengueren part.

El *clou* de la festa va ser l'«Orfeó Canigó» el qui baix la direcció del mestre Piqué va executar brillantment escullides composicions que entussiasmaren de debó a la concurrencia.

La presencia dels orfeonistes en aquella barriada fou saludada pel veinat ab vives demostracions de simpatía.

***

Ateneu Obrer del Poblet. — Aquesta entitat te en projecte la celebració el dia 17 del actual d'una funció dramàtica a benefici de les escoles que sosté.

L'acte se verificarà provablement en el local del «Ateneu Obrer del Districte Segón».

***

Joventut Autonomista de Gracia. — Aquesta entitat celebrarà demà diumenge, día 11 del actual a las deu del matí, un gran meeting de propaganda nacionalista baix la presidencia del Dr. Martí y Julià, prenenthi part distingits oradors.

Se prega a les entitats autonomistes que es donguin per convidades.

— La Junta directiva d'aquesta entitat ha quedat constituida en la següent forma: President, Jaume Serra; Vispresident, Ricart Caballería; Tresorer, Josep Bofarull; Secretari, Jacinto Sala; Vissecretari, Salvador Feliu; Vocals: Salvador Bosquet, Ignasi Morgades, Salvi Saladric y Joan Jaumandreu.

***

Progrés. — Han sigut aprovats pel Govern civil, els estatuts d'una nova entitat nacionalista d'aquest nom, que s'ha format ab elements de la disolta societat «Progrés Autonomista» y altres valiosos que hi han aplegat la séva cooperació.

Ho celebrèm.

***

Centre Popular Catalanista de Sant Andreu de Palomar. — Dissabte passat donà en aquest centre, una conferencia en Josep Pijoan, tractant de la persistenica de la cultura a travers les etats y especialment de lo que han contribuit an ella els benedictins.

La mentada conferencia, ben interessant y plena d'erudició, sigué precedida per unes paraules de presentació den Wifret Coroleu y seguida d'un discurs de comiat del President Sr. Cararach.

Tots foren ben rebuts.

***

¡Cucut! denunciat. — El número de aquesta setmana del nostre simpàtic confrare ha sigut també víctima de denuncia y persecució.

A mitja nit, abans de que sortís el correu y 'ls paquets pera la venda, un estol de policíes vigilava 'ls voltants de l'imprempta pera apoderarse dels números, tot just sortissin al carrer. Y entretant seguíen ignorantse 'ls autors dels atentats per la dinamita...

Deplorèm el fet pels perjudicis que representa pel nostre bon company, y condempnèm ab tota l'energía 'ls procediments que contra 'l Catalanisme tornen a privar.

Borsa de Barcelona

Moviment de la setmana del día 2 al 8 de juny de 1905

Cambis, Efectes públics, Obligacions y Accions	Divendres	Dissabte	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous
Cambi de Londres	32'80	32'95	32'70	32'70	32'70	32'70
Cambi de París	32'35	32'00	32'10	32'00	32'00	32'05
Deute Interior fi de més, 4 %	78'10	78'30	78'37	78'40	78'25	78'30
Id. Amortisable fi de més, 5 %	—	98'05	—	—	98'05	98'05
Emprestit Municipal 1891 y 1900, 5 %	—	100'65	100'75	100'75	—	101'00
Id. id. 1899, 4½ %	—	—	94'15	94'25	—	93'85
Oblig. Fer. N. Espanya A. a V. T., 5 %	103'75	103'85	104'00	104'00	104'00	104'00
Id. id. Minas S. Joan gar. Nord, 3 %	77'00	77'00	76'75	77'00	77'15	77'00
Id. id. T. B. y F., 2½ %	57'25	57'50	57'25	57'35	57'50	57'50
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie A, 5 %	104'50	104'50	104'25	104'25	104'25	104'65
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie B, 4½ %	99'75	—	100'00	100'00	99'75	99'75
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie C, 4 %	92'65	92'65	92'65	92'75	92'85	92'75
Id. id. Mad. a Bar., Reus y Roda 2½ %	55'00	55'65	55'00	55'00	55'00	55'00
Id. id. Alm., Val. y Tarr., adher. 3 %	74'85	75'00	75'00	75'00	75'15	75'00
Id. id. Med. Zam. Ore. Vi. 1880 a 1882.	49'00	49'15	49'00	49'00	—	—
Id. Canal d'Urgell	76'75	76'50	76'75	—	—	—
Accions Fer. Medina a Zam. Orense y Vigo.	24'75	25'10	25'40	25'40	25'30	25'00
Id. id. Nord d'Espanya	45'80	47'60	46'60	46'70	46'20	45'40
Id. id. Madrid, Saragossa y Alacant.	76'90	76'90	76'90	77'00	76'60	76'95

Després de la petita baxa produida per l'atentat de París, vinguè una millora sobtada que no ha pogut mantenirse y hem tornat a caure an els antics cambis, emperò sense que hi hagi operacions d'importancia.

El valor que ha sofert més els darrers días ha sigut el Colonial, que ha perdut tres enters, per corre pels *corros* la nova de dificultats en l'arreglo ab l'Ajuntament. També es paria bon xic de páu entre la Russia y el Japó, però podria molt ben ésser que encara que aquesta vingués no produís la millora que molts esperen, doncs allavores vindría la liquidació de gastos de guerra ab les corresponents emissions de paper.

Barcelona, 8 de juny de 1905.

AVIS D'ADMINISTRACIÓ

Se prega als Srs. Suscriptors que posin en conexement d'aquesta Administració, d'un modo directe y immediat, cualsevol retràs o deficiencia que observin en la rebuda del periòdic, lo que 'ls hi serà agrait.

Al mateix temps se 'ls hi fa avinent que per la pròxima temporada d'istiu, la Administració de EL POBLE CATALA enviarà 'l periòdic, sense recàrrec, als séus suscriptors, al punt de Catalunya o del extranger ont se trobin d'estiueig.

NOVES

Postals del Orfeó. — El kiosk «Joventut» ha editat una postal ben interessant. Hi ha en ella reproduccions dels plans y perspectives del Palau del Orfeó Català y els retrats de son autor D. Lluis Domenech y Montaner, y D. Joaquím Cabot y Rovira, D. Lluis Millet y D.ª Emerenciana Wherle.

***

Companyia catalana. — A fi de donar a conexer en tots els teatres de varies importants poblacions de Catalunya les obres que més gran èxit han obtingut en la present y en passades temporades en el teatre Romea d'aquesta capital, originals de Iglesias, Guimerá, Rusiñol, Pompeyo Gener, Pous y Pagés, Folch y Torres, Creuet, Ramón y Vidales y d'altres no menys recomanyts autors, s'ha constituit una Companyía catalana ab molta part del personal de la que actúa en l'esmentat teatre. En ella hi figuren les Sres. Emilia y Antonia Baró, Concepció Perin, Carme Huguet y Vicens Daroqui, Pascasi Mas, Aveli A. Galcerán, Miquel Sirvent, Ricard Rodó y Lluis Baró. Aquexa Companyía téja ultimat contracte pera actuar durant el pròxim estiu en els teatres de Mataró, Igualada, Masnou y Lleida.

***

Comissió Executiva de la Festa Nacional Catalana. — Aquesta comissió té l'honor d'invitar a totes les entitats autonomistes sens distinció de matissos, a que cada una se servexi nomenar un o varis delegats que ab plens poders pera resoldre, les representin a la gran Junta que dels matexos y pera tractar de la progectada festa Nacional, tindrá lloc á dos quarts de deu de la vetlla del dijous día 15 del corrent al local de l'Associació de Lectura Catalana (carrer Diputació, 295, principal, Foment Autonomista Català).

L'assistencia es urgent y precisa, y, atenent la finalitat de l'empresa, la Comissió formada de les corporacions abaix signades, creu no hi mancarà cap Associació defensora de les llibertats de Catalunya.

Unió Catalanista. — Lliga Regionalista. — Catalunya Federal. — Jocs Florals. — Círcol de St. Lluc. — Orfeó Català — Centre Escolar Catalanista. — Ateneu del Districte segón. — Col·legi de St. Jordi. — Centre Excursionista. — Associació de Lectura Catalana.

***

Cansoner popular. — Seguint la serie que ve publicantse, ha vist la llum la cansó XLIII, que correspòn a la anomenada *La Pepa*, de la que 's reprodueix tonada, lletra y anotacions.

Es una publicació útil y econòmica que es deu recomanar.

LLIBRES REBUTS

Filosofía del Derecho en el Quijote (ensayos de Psicología colectiva, pel doctor Tomás Carreras y Artau. — Un tomo de 416 planes, imprès a Girona. Tipografía de Carreras y Mas. — 5 pessetes.

Llibre de versos, de Ferràn Agulló y Vidal, mestre en gai saber. — Llibreria de Francesc Puig. Barcelona. — 3 pessetes.

Pitarra, comedia en un acte y en vers, original de Lluis Millà y Salvador Bonavía. — 2 rals.

Llibre de Maria. — Colecció de poesíes místiques a les flors, per Mossen Jascinto Verdaguer. Forma part de la «Colecció de l'Avens». — 2 rals.

Gramàtica preceptiva catalana, del Dr. Mossèn Marian Grandía, pbre. Un volúm en rústega de 228 planes, imprès a Sarriá. Ens en ocuparèm.

Claror de postá, cuadro dramàtic den Pompeu Creuet, estrenat ab molt d'éxit en el Teatre Romea. Imprès ara en el l'Imprempta de Francesc Baxaries. Preu una pesseta.

Trescant per l'Alt Bergadá y per la serralada pirenenca del Mig-jorn, per Josep Armangué. Publicació del Centre Excursionista de Catalunya, Imprempta de «L'Avenç».

J. POUS PAGÈS

EMPORDANESES

NOVELETES

3 PESSETES

La Corbatinera Moderna

de P. BASTIDA

7, Canuda, 7

Corbates
Camises
Colls
Mitjons
Elàstics
Tovalloles
Guants
Botonadures
Mocadors
Paraigues
Genres de Punt

7, Canuda, 7

MÉS BARATO QUE JO, NINGÚ

"RENACIMIENTO LATINO"

REVISTA MENSUAL QUE'S PUBLICA A MADRID

Madera, 5 y 7

DIRECTORS: a Espanya, Francisco Villaespesa; a Portugal, Abel Botelho

SECRETARI DE REDACCIÓ: Josep Buylla

DIRECTOR ARTÍSTIC: Demetri Monteserín — ADMINISTRADOR: Sebastiá Ramalho Ortigão

SUMARI DEL PRIMER NÚMERO

Trilogia del Evangelio de la vida: POMPEYO GENER. — *La Confesión de la Princesa Borghese* PEDRO DE REPIDE. — *Gorki:* FELIPE TRIGO. — *Inscripção:* EUGENIO DE CASTRO. — *Escandalo* ANTONIO DE ALBUQUERQUE. — *Nocturno:* FRANCISCO VILLAESPESA. — *Vida Española:* ISAAC MUÑOZ. — *Horas de vida:* JACINTO GRAU. — *O Encoberto:* ALFONSO LÓPES VIEIRA. — *Tambor y Gaita:* CLARÍN. — *Lord Chamberlain:* EUGENIO ORS. — *Antonio Nobre:* JUSTINO DE MONTALVAO. — *Soneto de trece versos:* RUBEN DARÍO. — *Del Vivir:* GABRIEL MIRÓ. — *Eterna historia:* ABEL BOTELHO. — *Meifrén:* JOSÉ FRANCÉS. — *Renacimiento:* ANTONIO MACHADO. — *Un alto en la vida errante:* PÉREZ DE AYALA Y ANTONIO DE HOYOS. — *Azorín y el humorismo:* LEÓN COCA. — *Hamlet y el Cuerpo de Sarah Bernhardt:* G. MARTÍNEZ SIERRA. — *A Doente:* HENRIQUE DE MENDONÇA. — *Renacimiento Latino:* R. CANSINOS. — *O Paradoxo do Comediante:* MARCELINO MESQUITA. — *Palabras de fuego:* SALVADOR RUEDA. — Nuestros Novelistas: *El Pensamiento Ajeno:* SILVERIO LANZA. — *Ensayos Filosóficos:* JOSÉ BUYLLA. — *Lo cosrís. sanos de lo infimo:* ALEJANDRO SAWA. — BIBLIOGRAFÍAS, *El porvenir Latino;* LEOPOLD ALAS. — *Arias tristes y Jardines Lejanos:* MIGUEL A. RÓDENAS.

Baixrelleu: ENRIQUE MARÍN. — *Dibuxos:* MEIFRÉN. — R. CASAS. — SOTOMAYOR. — VILLODAS. — *Ilustracions:* RICARDO MARÍN. - PARRILLA. - MONTESERÍN. - *Ex-libris:* JUAN GRIS. - ECHEVARRÍA

PASTILLES MORELLÓ

Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats, tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori. — Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir cambis de temperatura. **Se vènen a casa tots els apotecaris.**

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ

VOLUMS PUBLICATS

1. — SANTIAGO RUSIÑOL: **D'aquí i d'allà.**
2. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (primera serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
3. — J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (primera serie).
4. — SACHER MASOCH: **Historietes galizzianes.** Traducció de J. Casas-Carbó.
5. — FREDERIC MISTRAL: **Nerto**, poema. Traducció de Jacinto Verdaguer.
6. — JOSEP ALADERN: **La gent del llamp.**
7. — JACINTO VERDAGUER: **Viatges.**
8. — MOLIÈRE: **L'Avar**, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. POUS PAGÈS: **Per la vida**, novela.
10. — DANT ALLIGHIERI: **La Vida Nova.** Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — NARCÍS OLLER: **L'Escanyapobres**, novela.
12. — CAMIL FLAMMARION: **Urania.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
13. — MIQUEL S. OLIVER: **L'Hostal de la Bolla.**
14. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (segona serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
15. — A. BUSQUETS Y PUNSET: **Del Montseny.**
16. — J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (segona serie).
17. — VICTOR CATALÁ: **Ombrivoles.**
18. — IVAN TURGUENEFF: **Ensaigs.** Traducció de Joan Rosselló.
19. — ENRIC IBSEN: **Joan Gabriel Borkman**, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — EMERSON: **La confiança en sí mateix. L'Amistat.** Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — GOETHE: **La Margarideta** (escenes del *Faust*). Traducció de Joan Maragall.
22. — XAVIER DE MAISTRE: **Viatge al voltant de la meva cambra.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
23. — PASCAL: **Pensaments.** Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — GABRIEL ALOMAR: **Una vila que 's mor. Tot passant.**
25. — VALENTÍ ALMIRALL: **Articles literaris.**
26. — JACINTO VERDAGUER: **Excursions.**
27. — JOSEP M.ª FOLCH Y TORRES: **Laria**, novela. Primer premi en el Concurs de Noveles.
28. — FELIP PALMA: **Asprors de la vida.**
29. — EMILI LITTRÉ: **Positivisme.** Traducció d'Albert Aldrich.
30. — **Contes populars del Japó.** Traducció de J. Massó Torrents.
31. — JOAN ALCOVER: **Art y Literatura.**
32. — ENRIC DE FUENTES: **Tristors**, novela. Segon premi en el Concurs de Noveles.
33. — J. POUS PAGÈS: **L'endemà de bodes**, comedia en tres actes.
34. — JOAN ROSSELLÓ: **En Rupit**, novela.
35. — ENRIC IBSEN: **Espectres**, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra y J. Casas-Carbó.
36. — LLUIS DOMENECH Y MONTANER: **Estudis polítics.**
37. — SALVADOR GUINOT: **Escenes castelloneses.**

BALNEARI DE VALLFOGONA

Temporada oficial de 25 de juny a 15 de septembre

Taula rodona y restaurant. Bon *confort*. — Cotxes a l'arribada dels trens mixtes, en la estació de Tàrrega, línia del Nort. A la de Sant Guim, de la matexa línia, hi ha carruatge cap a Santa Coloma y Vallfogona. — Adressament postal: Vallfogona de Riucorb, provincia de Tarragona.

Gran Balneari propietat de la Societat Anónima

Vichy Català

Situat entre la estació y el poble de Caldes de Malavella (Girona). Distancia de Barcelona: En tren correu, 3 hores; en tren lleuger, 2 hores 35 minuts.

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE: Temporada de 1.er de maig a 30 de octubre

Aigues hipetermals de temperatura 60° centígrades, alcalines bicarbonatades-sòdiques. Sens rival pera el **reumatisme**, la **diabetes** y afeccions del **estómac, fetge, melsa.**

Aquestes aigues, de reputació universal, sols se venen ab ampolles, y les ampolles porten totes els distintius ab el nom de la **Societat Anònima del Vichy Català.** Cridèm l'atenció dels consumidors, y molt particularment dels malalts, pera que no's dexin sorpendre admetent com idèntiques a nostres aigues, altres de **artificials** que s'oferexen en aquest mercat ab noms de **fonts imaginaries** que sols son marques de fábrica y no **fonts d'origen.**

De venda en totes bandes - Administració: Rambla de les Flors, 18, entressol

ROBUSTINA

DURAN Y ESPAÑA

Eficacia inmediata

en Anemia, Neurastenia, Depressions nerviosas, Clorosis, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme. — **Depòsits:** Farmacies de **Genové**, Rambla Centre, davant del Liceu, y de **Durán y España**, Valencia, 278, dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia

RELLOTGES • LÀMPARES

MOBLES

A PLASSOS: SENSE FIADOR

ALEXANDRE DIRAT: SANT PAU, 52 Y 54, Y MENDIZÁBAL, 28

CABANELLAS Y C.ª * BANCA * VALORS * CUPONS Rambla del Centre, 9, y Arolas, 9

CAPSES DE LUXO

Pera casaments y batetjos ab 50 per 100 de economía

FÁBRICA Y DESPATX:

Carrer de Sant Pau, 38

Rentada y bugada depressa de la roba blanca, sense foc, ab el Llexiu líquit "Estrella-Conejo"

Primera y única important fábrica en Espanya ★ Fundada en 1895

EL CONEJO. MARCA REGISTRADA

S. CASAMITJANA MENSA

CRISTINA, 13 - BARCELONA

Exigexis la meva firma y la marca **Conejo** en el — — — — precinte de cada ampolla — — — —

¡FORA PEL MOXÍ!

Els POLVOS COSMETICS DE FRANCH treuen en pocs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tingen pel moxí (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.

Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben **3'50 pessetes** en **libransa** de Giro mutuo o en sellos de correu.

FARMACIA BORRELL, Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

Cartró-Cuiro pera cobertes

Roviralta y C.ª

Carrer Ample, n.° 24

Tipografía «La Acadèmica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6